

Vlaams
Parlement

vergadering **C252**
zittingsjaar 2015-2016

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Onderwijs

van 9 juni 2016

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Chris Janssens aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de controle op Franstalige faciliteitenscholen en de naleving van het Interpretatiedecreet – 2064 (2015-2016)	3
VRAAG OM UITLEG van Steve Vandenberghe aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de werkdruk voor de leerkrachten in de kleuterklassen en het gebrek aan uren kinderverzorging – 2124 (2015-2016)	6
VRAAG OM UITLEG van Jos De Meyer aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de bezorging van de lerarenkaart en het tijdschrift Klasse – 2126 (2015-2016)	12
VRAAG OM UITLEG van Steve Vandenberghe aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de inschakeling van onderwijsassistenten om de werkdruk voor leerkrachten te verlagen – 2176 (2015-2016)	16
VRAAG OM UITLEG van Grete Remen aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de mismatch tussen onderwijs en arbeidsmarkt inzake knelpuntberoepen – 2188 (2015-2016)	20
VRAAG OM UITLEG van Caroline Gennez aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de vrijstelling van levensbeschouwelijk onderwijs – 2199 (2015-2016)	23
VRAAG OM UITLEG van Jos De Meyer aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de controle door regeringscommissarissen op onjuiste vermeldingen op hogeschooldiploma's – 2202 (2015-2016)	
VRAAG OM UITLEG van Bert Moyaers aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over ongeldige diploma's van de hogeschool UCLL – 2241 (2015-2016)	28
VRAAG OM UITLEG van Vera Celis aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over Vlaanderen en Brussel als bestemming voor buitenlandse uitwisselingsstudenten – 2207 (2015-2016)	34

VRAAG OM UITLEG van Chris Janssens aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de controle op Franstalige faciliteitenscholen en de naleving van het Interpretatiedecreet – 2064 (2015-2016)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: De heer Janssens heeft het woord.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Voorzitter, minister, collega's, ik zal de historiek van de faciliteitenscholen niet opnieuw vertellen. Voor eventuele geïnteresseerden kan ik verwijzen naar het verslag van 14 januari 2016 toen ik u ondervroeg over de haperende controle op de Franstalige faciliteitenscholen, meer bepaald de gebrekkige naleving van de voorwaarden van het Interpretatiedecreet van 23 oktober 2009.

Ik vroeg u onder meer naar een verklaring over hoe het kwam dat Franstalige faciliteitenscholen in Vlaanderen nog steeds geen beleidscontract hadden afgesloten met een Vlaams centrum voor leerlingenbegeleiding (CLB), zoals het Interpretatiedecreet oplegt. Ik vroeg u tevens bij het Franstalig departement onderwijs aan te dringen op het verkrijgen van inspectieverslagen, zoals het decreet het voorschrijft en zoals het Grondwettelijk Hof heeft bevestigd. Hieraan werd tot dan immers niet voldaan.

Het arrest van het Grondwettelijk Hof van 28 oktober 2010 bevestigde dat de Vlaamse eindtermen ook gelden voor de Franstalige faciliteitenscholen en dat het onderwijsdepartement die scholen van de Vlaamse eindtermen op de hoogte moet brengen. Het voegde er wel aan toe dat die scholen vervolgens een afwijking konden vragen voor het pedagogisch programma van de Franse Gemeenschap en dat de vraag daartoe aan het Vlaams Parlement moet worden voorgelegd die de aanvraag niet zou kunnen weigeren. Het Grondwettelijk Hof liet de bepaling dat de leerlingenbegeleiding in handen van de Vlaamse centra voor leerlingenbegeleiding stelt, onberoerd, op voorwaarde dat het personeel daarvan het Frans zou kennen.

Uit het antwoord op mijn schriftelijke vraag van 17 november 2015 blijkt dat de schoolbesturen conform het arrest in februari 2011 schriftelijk werden verzocht om een aanvraag tot afwijking van de eindtermen in te dienen. Binnen de vooropgestelde termijn werd inderdaad een afwijkingsaanvraag ingediend waarbij gevraagd werd de eindtermen van de Franse Gemeenschap voor het basis-onderwijs in de faciliteitenscholen te mogen volgen.

De Vlaamse onderwijsinspectie adviseerde eerder dat de gelijkwaardigheid zou kunnen worden uitgesproken, maar dan op basis van de uitzonderlijke situatie van de afwijkingsaanvragen. Wat er ook van zij, er werd nog geen gelijkwaardigheid vastgesteld en dus nog geen bekrachtigingsdecreet aan het parlement voorgelegd.

Minister, u antwoordde op 14 januari 2016 dat de Franstalige faciliteitenscholen inderdaad nog geen beleidscontract met een Vlaams CLB hadden lopen, maar dat hiertoe actie zou worden ondernomen. U antwoordde tevens dat u aan uw administratie had gevraagd om de inspectieverslagen van de Franstalige onderwijsinspectie op te vragen. In het schrijven van uw administratie aan de Franstalige collega's zou volgens u ook de vraag worden gesteld naar de toetsing van de wettelijk voorziene lessen Nederlands in de faciliteitenscholen – een verplichting die voortvloeit uit de Taalwet –, een controle die dient te gebeuren door de Franstalige inspectie.

U stelde tevens op mijn vraag naar het functioneren van een Franstalige privéschool in Sint-Martens-Voeren dat naar analogie met de logica die het Grondwettelijk Hof

over de inspectie volgde, het de Franse Gemeenschap toekomt dit privéonderwijs te inspecteren maar dat de Franse Gemeenschap dan wel verplicht is om de Vlaamse onderwijsadministratie een vertaalde kopie van het inspectieverslag te bezorgen. U zei eerder dit jaar dat ook wat dat betreft, de vraag intussen gesteld was of die privéschool is geïnspecteerd, en zo ja, wat de bevindingen zijn.

Minister, u bent een aantal engagementen aangegaan en u hebt een aantal acties aangekondigd. Vijf maanden later wil ik u het volgende vragen. Wat is de stand van zaken? Wat is het resultaat na de door u aangegane engagementen en ondernomen acties rond de niet-naleving door Franstalige faciliteitenscholen van diverse aspecten die in het Interpretatiedecreet worden opgesomd? Welke conclusies trekt u uit uw bevindingen? Neemt u nog bijkomende initiatieven?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega's, in januari hebben we er hier uitgebreid over gesproken. Ik zal niet alles wat ik toen heb gezegd, herhalen.

De inspectiebevoegdheid ligt bij de Franse Gemeenschap, maar hun inspectie is ertoe gehouden de inspectieverslagen te vertalen naar het Nederlands en ze te bezorgen aan de Vlaamse Gemeenschap. Mijn administratie heeft die op 2 februari opgevraagd, maar tot op heden nog niet ontvangen. Intussen is er een herinneringsbrief gestuurd.

Het zal u misschien enigszins gunstig stemmen dat ik de nieuwe bevoegde minister, minister Schyns, op 22 juni zie voor een eerste persoonlijk onderhoud. Wij zullen het onder andere hebben over de uitwisseling van gegevens waar voormalig collega Milquet en ik een aantal afspraken hadden gemaakt over de inschrijving voor kleuters. Er melden zich altijd een aantal kinderen aan voor het Nederlandstalig onderwijs die nadien in het Franstalig onderwijs terechtkomen. Het is belangrijk om alle afspraken die toen zijn gemaakt, ook na te komen. Ik zal dit punt ook mee op de agenda zetten, tenzij ik natuurlijk de inspectieverslagen op dat moment zou hebben gekregen. Wij zijn nog altijd in blijde verwachting, en ik geef toe dat ik samen met u vaststel dat het een vrij langdurige zwangerschap aan het worden is.

De scholen zijn er in principe toe verplicht de Vlaamse eindtermen te volgen. Maar als ze een afwijkingsaanvraag indienen en daarbij de geldende einddoelen van de Franse Gemeenschap als alternatief indienen, moet de gelijkwaardigheid worden toegekend. De Franstalige scholen hebben sedert 2011 zo'n aanvraag ingediend, maar de vorige Vlaamse Regering is niet tot een beslissing gekomen over de gelijkwaardigheid. De scholen moeten minstens voor de verplichte opdrachten – vaccinaties en profylactische maatregelen, leerplichtcontrole en -begeleiding – een beleidscontract sluiten met een Vlaams CLB.

De CLB's moeten daartoe personeel in dienst nemen dat het Frans beheerst. Bij de laatste hernieuwing van de beleidscontracten zijn er geen contracten tussen Franstalige faciliteitenscholen en Vlaamse CLB's gesloten.

Wat betreft de afwijkingsaanvraag op de eindtermen hebben alle scholen in het najaar van 2015 de bevestiging gekregen dat ze in afwachting van een beslissing hun verdere erkenning zouden behouden. De aanvragen tot afwijking gebeuren jaarlijks en de betrokken schoolbesturen sturen in de periode juni-juli een nieuwe afwijkingsaanvraag in. Daarvoor zullen we de geijkte procedure volgen. Ik ben trouwens zelf vragende partij om hier eindelijk een oplossing voor te verkrijgen.

Wat betreft de beleidscontracten met CLB's moet een oplossing worden gezocht in samenspraak met de Vlaamse CLB's in de regio. In dit dossier moet er zowel van de kant van de scholen als van de kant van een aantal van de Vlaamse CLB's

een bereidheid zijn om samen te werken. Aan de kant van de CLB's zal in de nodige expertise moeten worden voorzien om de leerlingen en ouders in het Frans te helpen. Het veronderstelt van de kant van de scholen de bereidheid om met een Vlaams CLB samen te werken.

We kunnen minstens al toezien op wat administratief in orde zou moeten zijn, namelijk het krijgen van de inspectieverslagen. Ik hoop dat dit uiterlijk op 22 juni zal gebeuren.

De voorzitter: De heer Janssens heeft het woord.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Minister, gezien de historiek van de totstandkoming van dit Interpretatiedecreet dat toch al dateert van 2009 en gezien het feit dat we dit jaar vaststelden dat er nooit enige actie ondernomen was, noch spontaan door de faciliteitscholen, noch door uw voorgangers, dan mag het niet verbazen dat er ook nu, vijf maanden nadat ik u de vorige keer ondervroeg, nog maar weinig is bewogen.

Men kan ervan uitgaan dat dit alleen maar met onwil te maken heeft, maar ik neem aan dat u dit dan bij uw eerste ontmoeting met de minister van Onderwijs van de Franse Gemeenschap zal kunnen bespreken. Het gaat er natuurlijk om dat het ontbreken van verslagen van de Franstalige onderwijsinspectie ons de mogelijkheid ontnemt tot kwaliteitscontrole, terwijl de betrokken schoolbesturen natuurlijk wel getuigschriften afleveren. Wanneer de mogelijkheid tot kwaliteitscontrole inderdaad wordt geblokkeerd, dan heeft de Vlaamse Gemeenschap geen enkele garantie dat dit onderwijs, dat nochtans met Vlaamse belastinggeld wordt gesubsidieerd, ook voldoet aan de door de Vlaamse Gemeenschap vooropgestelde kwaliteitseisen.

Ik hoop dat ondanks het feit dat u in uw onderwijsdepartement zonder twijfel andere en ook belangrijke prioriteiten heeft, u dit toch met aandrang wilt opnemen met uw collega-minister en haar meteen duidelijk maakt dat zeven jaar na de goedkeuring in dit parlement, quasi unaniem, van dat Interpretatiedecreet het wel eens tijd wordt dat de elementen uit dat decreet worden nageleefd of dat er in het andere geval alleen maar een einde kan worden gemaakt aan de onvoorwaardelijke subsidiëring van het Franstalig onderwijs in de Vlaamse Rand.

De voorzitter: De heer Van Dijck heeft het woord.

Kris Van Dijck (N-VA): Minister, dames en heren, stel u voor dat er morgen een basisschool is in Bredene die zegt dat ze geen akkoord wil sluiten met een CLB of dat een basisschool in Vilvoorde zegt dat de inspectie er niet moet komen. We zouden allemaal zeggen dat dit niet kan. We zouden verbouwereerd zijn. Dit is geen verwijt naar u, minister.

Ik wil in herinnering brengen dat er grondwettelijke bepalingen zijn over de manier waarop onderwijs wordt georganiseerd. Er zijn ook afspraken tussen de gemeenschappen, waarin ook uitzonderingen zijn bepaald. Het Interpretatiedecreet had net de bedoeling om de puntjes op de i te zetten inzake de onduidelijkheden omtrent de afspraken. Het is inderdaad zeven jaar geleden goedgekeurd. Toen is aan de andere kant van de taalgrens vanuit de Franse Gemeenschap te vuur en te zwaard tegen dit Interpretatiedecreet gestreden, tot belangenconflicten toe. Als je het vanop een afstand bekijkt, gaat het om peanuts, over een paar scholen. Desalniettemin is het belangrijk. Het gaat over bewaking van kwaliteit en controle van kwaliteit.

Ik vind het vreemd dat ze er moeilijkheden mee hebben om inspectieverslagen over te maken. Als ik een slecht karakter zou hebben, dan zou ik denken dat er niet wordt geïnspecteerd. Het meest eenvoudige is een kopie van een verslag te nemen en dat al minstens te bezorgen.

Ik blijf dan ook op mijn honger zitten, niet ten opzichte van het huidige beleid, want u doet alle moeite om te krijgen wat nodig is om de kwaliteitsbewaking te doen. Ik vind het pijnlijk dat we na die zeven jaar nog altijd staan te stamelen om te krijgen wat we moeten kunnen krijgen. Ik kijk dan ook uit naar de volgende stappen ter zake. Het is positief dat er steeds meer afspraken kunnen worden gemaakt met uw collega van de Franse Gemeenschap. We hebben in het verleden ook moeilijkheden gehad als het ging over leerlingen tellen, spijbelen enzovoort. Hopelijk komt er als gevolg van de betere samenwerking ook duidelijkheid in dezen. Nogmaals, het is niet om de 'ambetanterik' uit te hangen. Het gaat enkel om het uitoefenen van een controle, net zoals we dat willen en moeten doen op eender welke school van Voeren tot De Panne. Dat is onze verdomde plicht.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Ik ben het eens met wat is gezegd. Ik heb ook aangekondigd dat ik mijn collega zie op 22 juni. Ik plaats het op de agenda omdat ik duidelijkheid wil. Als er niet geïnspecteerd is, dan wil ik het ook weten. Het is zeer vervelend om geen antwoord te krijgen op vragen die vrij logisch en eenvoudig zijn.

Ik heb collega Schyns wel al gezien, maar dat was altijd op meetings waarop ook anderen aanwezig waren. Op 22 juni zie ik ook mijn Duitstalige collega, maar dat zal niet beletten dat dat punt geagendeerd wordt. Anderzijds vraag ik enig begrip. Ik zie dat mijn illustere voorgangers ook heel veel problemen hebben gehad in dit dossier. Ik zal proberen, zoals in veel dossiers, ook in dit dossier enige klaarheid te scheppen.

De voorzitter: De heer Janssens heeft het woord.

Chris Janssens (Vlaams Belang): U heeft door het veelvuldig noemen van 22 juni me er natuurlijk moreel toe verplicht om u op donderdag 23 juni in de commissie opnieuw te bevragen. Ik zal u misschien tijd geven tot na het zomerreces, maar ik vind het wel belangrijk genoeg om het op te volgen, ongetwijfeld mede met de steun van de heer Van Dijk.

Minister Hilde Crevits: U hebt ook mijn steun. Ik voel me betrokken, ook als het antwoord op de vraag is dat er niets is. We moeten gewoon klaarheid hebben. Uw vraag boezemt me geen angst in, integendeel. Ik hoop dat deze mededeling er onze vrienden zelfs toe zal aanzetten om er zeker voor te zorgen dat de informatie accuraat en volledig is.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Steve Vandenberghe aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de werkdruk voor de leerkrachten in de kleuterklassen en het gebrek aan uren kinderverzorging – 2124 (2015-2016)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: De heer Vandenberghe heeft het woord.

Steve Vandenberghe (sp.a): Ik heb een tweetal weken geleden mijn overlegronde afgesloten met de directies. Op de diverse overlegmomenten kwam de werkdruk van de leerkrachten in de kleuterklas aan bod. Ik kan uit mijn ervaring als schooldirecteur onderschrijven dat vooral in de lagere kleuterklassen – de peuterklas, de eerste en in iets mindere mate de tweede kleuterklas – de werkdruk een groot probleem vormt. Ook de inspectie is daarvan op de hoogte. Veel scholen die bezoek krijgen van de inspectie krijgen die opmerking.

Uit de cijfers van het Onderzoeksinstituut voor Arbeid en Samenleving (HIVA) blijkt dat gemiddeld 85 procent van de 2,5- tot 3-jarigen naar de kleuterschool gaat. Om ouders zoveel mogelijk aan te sporen om hun kinderen naar school te sturen en de scholen daarin te ondersteunen is er een samenwerking met Kind en Gezin, de scholen en de kleuteronderwijzers. Er worden dus al heel wat inspanningen gedaan om te sensibiliseren.

Het probleem is echter dat veel van de 2,5-jarige kinderen nog niet zindelijk zijn waardoor er dagelijks pampers moeten worden verversd door de kleuterleerkracht of kinderverzorger. Dat behoort uiteraard tot de taak van de kinderverzorgsters. In de kleuterklassen, en zeker in de peuterklassen en kleuter 1, zijn er onvoldoende uren kinderverzorging aanwezig waardoor de kleuterleerkracht, bovenop alle andere taken, ook die taak nog al te vaak op zich moet nemen.

Het manifest gebrek aan uren kinderverzorging in de jongste kleuterklassen zorgt ook voor een verlies aan lestijden. Dat komt de kwaliteit van het lesgeven absoluut niet ten goede. Concreet betekent dat dat de aanwezige kinderverzorgsters een onvoldoende steun zijn om al die kleine kindjes naar toilet te laten gaan, waardoor de kleuterjuf daar zelf veel uren moet aan besteden en lestijden verliest.

Minister, gaat u ermee akkoord dat het verversen van de pampers eigenlijk niet tot het takenpakket van de leerkracht hoort, maar wel een taak is van de kinderverzorgers? Bent u het ermee eens dat er onvoldoende uren kinderverzorging worden toegekend? Zult u dat in de toekomst op een of andere manier aanpakken? Zo ja, op welke manier, wetende dat de budgettaire middelen beperkt zijn?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Uw vraag is zeer pertinent. Ik liep onlangs een dag mee met een kleuterjuf in de eerste kleuterklas. Ik heb toen ook zelf moeten vaststellen dat kinderen, misschien zelfs steeds vaker, naar de kleuterklas komen zonder dat ze thuis de broodnodige zindelijkheidstraining van de ouders hebben gekregen. Het is au fond een goede zaak dat kleuters naar school mogen komen, ook al zijn ze nog niet zindelijk, maar ik zal nooit nalaten om als minister de boodschap te geven dat ik het een fundamentele taak van de ouders vind om ervoor te zorgen dat het kind zindelijk is. We mogen er niet van uitgaan dat dat sowieso tot het takenpakket van de kleuterjuf behoort. Dat is niet het geval.

Ik ben het met u eens dat de kleuterjuf haar opvoedkundig werk moet kunnen doen. Zindelijkheidstraining behoort in principe niet tot het takenpakket van de kleuterjuf. Het gebeurt natuurlijk wel dat kleutertjes een ongelukje hebben, maar het kan niet de bedoeling zijn dat de kleuterjuf permanent bezig moet zijn met het verversen van pampers. Ik heb op die dag wel gezien hoe kleuters ook elkaar trainen en zindelijkheid leren.

We zien ook steeds vaker dat Kind en Gezin, vanuit haar preventieve opdracht in de consulten, stilstaat bij de voorbereiding naar de kleuterschool en met de ouders bespreekt dat het belangrijk is dat een kindje zindelijk is. Dat blijft de eerste pijler waar we aan moeten werken, namelijk ouders voldoende op hun verantwoordelijkheid wijzen om hun kind liefst naar school te laten gaan als het zindelijk is.

Vandaag zie ik dat er 21.213 uren kinderverzorging toegekend zijn aan het kleuteronderwijs. Is dat te weinig? In sommige scholen volstaat dat, in andere misschien niet. In bepaalde situaties kunnen de scholen ervoor kiezen om de lestijden voor kleuteronderwijzers om te zetten naar kinderverzorgers. Dat is ook geen ideale situatie. Samen met u ben ik ervan overtuigd dat het basisonderwijs, en zeker het kleuteronderwijs, nood heeft aan een goede omkadering en ondersteuning.

Bijkomende uren kinderverzorging toekennen aan het kleuteronderwijs vergt ook bijkomende middelen. Dat is op dit ogenblik een moeilijke zaak.

Mijnheer Vandenberghe, er is wel een beperkt gunstige evolutie. U weet dat er onder mijn voorganger op 1 september 2012 in het gewoon basisonderwijs is gestart met dat nieuwe omkaderingssysteem. Men wil eigenlijk twee dingen realiseren: de lat gelijkleggen tussen kleuter- en lager onderwijs, en de omkaderingsmiddelen toekennen op basis van leerlingenkenmerken. Om dat te realiseren in 2012 hebben we 50,7 miljoen euro extra in het basisonderwijs geïnvesteerd. Die investering is vooral het kleuteronderwijs ten goede gekomen, met 8,8 procent extra. Ook het lager onderwijs ging daarmee een kleine 2 procent vooruit.

Ik zie nog altijd dat er heel wat lestijden van het kleuteronderwijs worden overgezet naar het lager onderwijs. De laatste cijfers tonen dat we in 2012-2013, dus de eerste keer dat het in werking trad, een omzetting van kleuter- naar lager onderwijs hadden van 7477,5 lestijden. Omgekeerd is het ook mogelijk om lestijden van het lager naar het kleuteronderwijs om te zetten, maar dat waren er maar 616,5. Het nettoresultaat van deze oefening was dat er 6861 uren werden overgezet van kleuter- naar lager onderwijs. Ik vind dat wel behoorlijk veel, zeker als je wijst op de noden die er zijn. Het wordt een beetje beter, want we zien dat die 7477,5 lestijden in het huidige schooljaar zijn gedaald naar 5768. Dat is dus een vrij gevoelige daling. De omzetting van lager naar kleuteronderwijs is gestegen naar 1424. Dat geeft een netto resultaat van – nog altijd – een verlies van 4344, maar het zakt. Het kleuteronderwijs krijgt langzaam maar zeker de uren waarvoor ze aanvankelijk bedoeld waren, namelijk als investering in het kleuteronderwijs. Scholen beslissen geleidelijk aan om in die richting te gaan. Ik vind dat een goede zaak. We zijn nu al bijna 1 procent gezakt, dat betekent dus 1 procent meer middelen die effectief in het kleuteronderwijs blijven.

Mijnheer Vandenberghe, ik kan op dit ogenblik uiteraard geen extra middelen beloven. Ik heb wel gezegd dat ik een engagement opneem, zeker als het gaat over werkingsmiddelen. Als de tijd het toelaat, zetten we prioritair in op de allerkleinsten. Dat betekent: kleuter- en lager onderwijs. Via de preventieve opdracht om daar veel vaker op te focussen, kunnen we de doelstelling bereiken dat er minder kindjes die nog niet zindelijk zijn naar school komen en dat ouders meer verantwoordelijkheid opnemen. Als we zien dat de middelen die we indertijd hebben overgezet naar het kleuteronderwijs daar steeds vaker effectief worden ingezet, zal het voor de kleuterscholen iets haalbaarder zijn om hun taken effectief uit te voeren.

De voorzitter: De heer Vandenberghe heeft het woord.

Steve Vandenberghe (sp.a): We mogen de taken van kinderverzorging niet te beperkt zien. Het gaat niet alleen om het begeleiden van de kindjes naar de toiletten. Ik heb dat als heel concreet voorbeeld gegeven. Zij doen nog heel wat andere taken dan ondersteuning van die kleinstekleuterklassen. Als de leerkrachten alleen, zonder kinderverzorgster, de jasjes moeten helpen aantrekken voor de speeltijd, moeten zij bijna een kwartier eerder de klas uit. Daardoor verlies je lestijd. Het probleem dat maakt dat kinderverzorgsters nodig zijn, is ruimer dan alleen maar de zindelijkheid.

Het debat over het overzetten van uren van het kleuter- naar het lager onderwijs en van het lager naar het kleuteronderwijs, kun je hieraan koppelen. Dat komt uiteraard door het feit dat scholen een urenpakket krijgen op basis van 1 februari van het schooljaar ervoor. Maar het kan dat je geconfronteerd wordt met een enorme toeloop in je basisschool of in je kleuterklassen, en dat je als directie op een bepaald moment verplicht wordt om uren over te zetten van lager naar kleuter of van kleuter naar lager.

Een andere vaststelling is dat men vroeger veel eerder kon genieten van extra uren kleuterzomerklas. Dat werd ook verlaagd, waardoor men zal blijven

geconfronteerd worden met het overzetten van uren. Mijn persoonlijke mening is dat je de uren die je krijgt voor de kleuterklassen ook zo moet gebruiken omdat ze daar nodig zijn. In het lager onderwijs heb je ze nodig voor het lager. Er moet ook eens worden bekeken hoe de werkmiddelen voor kleuter- en lager onderwijs volledig gelijk te stellen zijn.

Met de uitleg die ik hier kreeg, denk ik niet dat we tegemoetkomen aan de vraag die er effectief is. Dat is wél een verantwoordelijkheid van de Vlaamse overheid. De inspectie vraagt terecht dat alle lestijden worden gebruikt waarvoor ze moeten worden gebruikt: voor het pedagogisch-didactische, voor het lesgeven in de klas. Dan steken wij een beetje ons hoofd in het zand. Wij weten dat het gebrek aan kinderverzorgingsuren in die kleine kleuterklassen in vele scholen ertoe leidt dat de leerkrachten verplicht worden om lestijden in te leveren, om ervoor te kunnen zorgen dat de kindjes op tijd op de speelplaats of in de refter geraken. Dat is niet correct ten aanzien van de scholen. We moeten daar eerlijk over zijn. Deze opmerkingen keren terug. We moeten dit debat opentrekken. We moeten oplossingen zoeken, en niet door te stellen dat er nu al minder uren van het lager naar het kleuteronderwijs gaan. Alle lestijden zijn nodig in de school, of het nu voor het kleuteronderwijs is of voor het lager onderwijs. Kinderverzorging is een extra ondersteuning om ervoor te zorgen dat alle lestijden altijd worden gerespecteerd.

De voorzitter: Mevrouw Brusseel heeft het woord.

Ann Brusseel (Open Vld): Mijnheer Vandenbergh, dank u voor de vraag. Ik wil een lans breken voor de recentste inzichten in de pedagogie en in het kleuteronderwijs. We hebben het rapport 'Kleuterparticipatie in Vlaanderen' gezien. We zitten aan vrij hoge percentages, maar op bepaalde punten en zeker voor bepaalde doelgroepen kan het beter. Minister, dat weet u ook. Een aantal collega's hebben de gelegenheid gehad om naar het Transatlantic Forum on Early Childhood te gaan. Ze hebben er kennis kunnen maken met professor Michel Vandenbroeck en met Jan Peeters van de UGent. Zij doen samen met Piet Van Avermaet longitudinale onderzoeken naar de zorg voor het jonge kind, zowel in crèches als in het onderwijs.

Men komt tot de vaststelling dat er in heel wat kleuterscholen te weinig aandacht is voor zorg, dat er geen voldoende op de leeftijd afgestemde aanpak is voor naar het toilet gaan, in een rustige omgeving eten en kunnen slapen. Voor de allerkleinsten is dat wel belangrijk. Met andere woorden, we zijn voorlopers geweest in het kleuteronderwijs en dat heeft ons wereldwijd een immense voor-sprong gegeven, ook inzake resultaten op de lange termijn van de kinderen. Maar we werken wel nog met pedagogische concepten die aan vernieuwing toe zijn. De visie dat elk kind op 2,5 jaar moet passen in het carcan dat het zonder de juf in de refter moet kunnen eten, dat het proper is en niet meer moet slapen, is een achterhaalde visie. Dat is te zwaar voor veel kinderen en het zorgt ervoor dat veel ouders het kind af en toe thuishouden, en dat zorgt voor een verlaagde kleuterparticipatie.

Dat zijn vaststellingen van onderzoek. Dat is niet zomaar mijn subjectieve bevinding, dat is het helemaal niet, integendeel. Ik dacht dat het goed zat met ons kleuteronderwijs, maar het blijkt wel een pak beter te kunnen.

Als mama van een jong kindje stel ik vast dat die zindelijkheidstraining niet zo vanzelfsprekend is. De kampioenen op dat vlak mogen gerust even bij mij thuis komen proberen. In september gaat mijn dochter naar school en ik zal zien of ze dan zindelijk is. Ik ben zowel bij Kind en Gezin als bij pediaters te rade gegaan en daar is steevast de boodschap: niet dwingen, niet forceren tot ze 4 zijn. Het is niet pas op de leeftijd van 4 jaar dat ze naar school gaan. Het is eerder. We kunnen wel verwachten van de ouders dat ze daar werk van maken, maar we weten dat dat bij het ene kind wat moeilijker gaat dan bij het andere. Net als

heel veel ouders, of ze nu in een doelgroep zitten of niet, verwacht ik dat er goed voor het kind wordt gezorgd op school. Dat is mijn grootste bekommernis. Over het leren heb ik geen zorgen, ook net als vele ouders.

Minister, de vraag voor die omkadering is heel erg belangrijk. Ook het aspect zorg in het kleuteronderwijs is heel erg belangrijk. Momenteel wordt dat wat onderschat, want de relatie tussen de verzorger en het kind is ook heel belangrijk volgens onderzoek. Ik pleit ervoor dat we iets minder fors zijn. We moeten niet zeggen dat ze maar zindelijk moeten zijn, want dat blijkt nu eenmaal niet zo vanzelfsprekend te zijn. Er zijn ook nog andere zaken waaraan we kunnen werken zodat kleuters graag naar school gaan.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Voorzitter, minister, collega's, als een onderwerp aan bod komt, is het altijd interessant eens te kijken naar wat er in het verleden over hetzelfde thema is gezegd. Toevallig vond ik de vraag om uitleg van collega Deckx van 23 januari 2014 aan minister Smet. Het was ongeveer dezelfde vraag als de vraag om uitleg van vandaag.

Voormalig minister Smet heeft in zijn antwoord vier elementen aangehaald. Een: de verantwoordelijkheid van de ouders. Twee: de rol van Kind en Gezin. Drie: de extra omkadering, weliswaar voor kleuteronderwijzers, en de mogelijkheid om uren om te zetten naar kinderverzorgsters. Daar voegt hij aan toe: "Ik heb op dit moment geen extra middelen om daarvoor uit te trekken."

Vier: ik heb begrepen van een expertisecentrum over opvoeding en kinderopvang dat men nog nooit onderzoek heeft gedaan naar het effect van zindelijkheid op kleuteronderwijs. Dat verbaast me een beetje. Bij het ministerie van Onderwijs onderzoekt men bijna alles. Hij heeft zelf die opdracht nooit gegeven. Misschien is het wel een thema voor de toekomst. Minister, die suggestie wil ik u toch meegeven.

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Kathleen Krekels (N-VA): In de vraag van de heer Vandenberghe ging het over de zorgen en de aanwezigheid van de kinderverzorgsters in de scholen. Als we toegeven aan het feit dat niet iedereen tegelijk zindelijk kan zijn, moeten we daar in ons beleid consequenties aan verbinden. We moeten zorgen dat het niet altijd de kleuterjuf is die heen en weer moet lopen van de klas naar de toiletten, en 25 kinderen alleen moet laten om eentje te redden van een natte broek.

Anderzijds is een kleuterleidster natuurlijk meer dan iemand die alleen maar werkt op het cognitieve. Een kleuterleidster werkt uiteraard op de cognitieve ontwikkeling zoals taal en wiskunde, op de motorische ontwikkeling met de fijne en grove motoriek, maar zeker ook op de zelfredzaamheid. Dat mogen we hier niet vergeten. Als een kleuterjuf de tijd neemt om met haar kinderen naar de speelplaats te gaan, moet ze in de winter eerst de tijd nemen om mutsen, sjaals, jassen aan te trekken, en verder koekjes en drankjes te verdelen voor ze op de speelplaats kunnen. Dat is geen kwestie van belangrijke uren verliezen, neen, dat hoort bij de zelfredzaamheid. Ze moeten de kans krijgen te leren die jassen, handschoenen en mutsen aan te trekken, te leren dat drankje open te krijgen of die appel te eten. Het promoten van de zelfredzaamheid hoort bij de taak van een kleuterleidster. Ook het bieden van de zorg en daar tijd voor nemen, horen daarbij. Dat zijn geen verloren uren, dat hoort bij het kleuteronderwijs.

We moeten uitzoeken hoe we het probleem kunnen oplossen zodat de kleuterjuf geen kinderen moet achterlaten om natte broeken te verschonen. Een kindje kun je met een natte broek, als het al geen kakabroek is, niet laten zitten. We komen daaraan tegemoet, maar misschien nog iets te weinig. De kleuterleidster is toch

een kleuterleidster in alle facetten van de ontwikkeling van het kind. Daar besteden ze uren aan, maar die uren zijn zeker niet verloren.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Nog niet zo lang geleden heb ik me verdiept in de zindelijkheidskwestie. Dat ligt hier toch aan de grond van deze vraag om uitleg. Ik denk dat de heer Vandenberghe de luijer bedoelt en niet zozeer het merk Pampers, want er zijn er ook andere zoals Huggies.

De universiteit van Antwerpen heeft een onderzoekscel die al meer dan tien jaar toch wel gerenommeerd onderzoek doet naar zindelijkheid. Onderzoek dat internationaal wel wat afname vindt, maar in Vlaanderen jammer genoeg onder de waterlijn blijft.

Minister, ik treed uw stelling bij dat wij ouders moeten ondersteunen, maar ik denk dat we nog een stapje verder kunnen gaan en de kinderverzorgsters op scholen kunnen laten instappen in de kwestie van zindelijkheid. Momenteel start men de zindelijkheidstraining pas tussen 21 en 36 maanden. In de jaren 50 startte men reeds op 18 maanden. De periode om zindelijk te worden, duurt nog altijd 1 tot 6 maanden. De periode wordt uitgesteld waardoor de training meer in de kleuterschooltijd valt.

Het onderzoek gaat niet enkel uit van de leeftijd maar ook van rijpheidsfactoren. Men heeft er negentien kunnen vaststellen. Men heeft er ook een methode tegenover gezet om op een optimale manier zindelijk te worden.

Minister, misschien moeten we ook eens kijken naar prioritaire nascholings thema's en of kinderverzorgsters op scholen die inderdaad een belangrijke rol vervullen, niet kunnen worden ingeschakeld in de zindelijkheidstraining. Hoe sneller die kinderen zindelijk zijn, hoe sneller de kinderverzorgster andere taken kan opnemen. Het is dan een win-winsituatie voor iedereen. Uiteraard moet dit gebeuren in samenspraak met Kind en Gezin, want zij hebben een belangrijke rol voor de ouders.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega's, ik dank u voor alle aanvullende opmerkingen.

Collega Brussel, ik ben absoluut geen pleitbezorger om kinderen pas op 4 jaar naar school te laten gaan. Ik zeg alleen – en elke medaille heeft altijd twee kanten – dat ouders maximaal mee de inspanning moeten leveren om een kind zindelijk te maken en dat men niet kan en mag verwachten dat het volledig de taak is van de school, wat sommigen blijkbaar toch wel verwachten. Ik vind het belangrijk dat Kind en Gezin volop de kaart van preventie trekt. Ik ben het er wel mee eens dat je een kind niet kunt forceren om zindelijk te worden. Het kind zal zindelijk zijn op het moment dat het zover is. Als je dan moet kiezen tussen naar school gaan of niet, dan is het evident om naar school te gaan want dat is belangrijk. We hebben nog maar net een maatregel voorgesteld om ervoor te zorgen dat kinderen vanaf 3 jaar naar school zouden gaan en dat ouders daarvoor worden gestimuleerd en zelfs een financieel steuntje in de rug krijgen.

Collega Vandenberghe, ik denk dat kinderverzorgsters zeer, zeer zinvol werk doen in de kleuterklassen. Het gaat inderdaad over meer dan alleen maar pampers verversen. Het blijven natuurlijk wel verzorgingstaken. Jasjes aandoen, zit voor mij al op de grens van het pedagogische. Het is fantastisch hoe men de techniek aanleert om een jas aan te doen. Het is ongelooflijk hoe die kleuters dat allemaal op dezelfde manier doen. Bij de ene gaat het rapper dan bij de andere. Onderschat de opvoedkundige waarde niet. De zomerklasjes zitten nu vol, maar het blijft een taak van de kleuterleidster want het behoort tot de pedagogische opdracht.

Op sommige plaatsen zijn er manifest uren te weinig, op andere niet. Het interesseert me om te weten hoe scholen dit aanvoelen. Misschien zullen ze allemaal zeggen dat ze uren te kort hebben. We zouden eens moeten onderzoeken hoe we dit geobjectiveerd krijgen, want het is natuurlijk een emotioneel debat. Misschien moet ik eens samen met de administratie nagaan of we niet tot een methodiek kunnen komen om dit te objectiveren. Het is niet mogelijk om in elke kleuterklas voltijds een kinderverzorgster te zetten.

Collega Brussee had het ook over slapen. Op heel veel scholen wordt er in nieuwe kleuterklassen een stille ruimte of stille hoek gemaakt waar kleuters die nood hebben aan stilte, zich kunnen terugtrekken. Zelfs in de kleuterklassen wordt er zeer gediversifieerd gewerkt. De kleuterleidster heeft natuurlijk maar één lichaam. Je moet wel overal ogen hebben, 360 graden rond, om alles te kunnen volgen.

Collega De Meyer, u verwees naar een antwoord uit 2014. Ik heb bijna hetzelfde gezegd. We hebben op omkadering trouwens niet bespaard. Het interesseert me wel om na te gaan of we het kunnen objectiveren en om te onderzoeken of het voldoende is of niet. Ik kan me wel engageren om terug te koppelen naar jullie om na te gaan op welke manier het eventueel kan gebeuren.

Steve Vandenberghe (sp.a): Er is natuurlijk wel bespaard op de werking.

Ik heb hier heel wat inzichten gehoord van collega's. Ik geef hen de raad om onze conceptnota van collega Gennez te lezen waarin die problematiek uitgebreid aan bod komt en er ook heel wat nuttige en goede oplossingen worden aangeboden zoals meer pedagogische kennis in de crèches en meer zorg in de kleuterklassen.

Minister, ik zal het zeker verder opvolgen. Ik denk dat die objectivering zeker eens moet gebeuren. Als het objectief kan gebeuren, zullen de resultaten wel heel duidelijk zijn.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Jos De Meyer aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de bezorging van de lerarenkaart en het tijdschrift Klasse – 2126 (2015-2016)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Voorzitter, minister, collega's, sinds geruime tijd informeert het ministerie van Onderwijs de onderwijswereld met het blad Klasse over onderwerpen van onderwijskundige aard. Tegenwoordig werkt Klasse vooral als een internettijdschrift. Minister, ik las intussen ook het antwoord op een aantal interessante schriftelijke vragen van mevrouw Bastiaens.

De jaarlijkse lerarenkaart, die korting geeft op de toegangsprijs van sommige musea, werd samen met het januarinumnummer van Klasse opgestuurd aan de belanghebbenden. Wie het blad enkel als internettijdschrift wou raadplegen, moest zelf melden dat hij of zij geen papieren versie wenste. Tegenwoordig is de situatie in principe omgekeerd. Elk personeelslid in het onderwijs kan Klasse lezen op het internet, maar het is nog steeds mogelijk om een papieren abonnement voor 10 euro aan te vragen.

Ook de lerarenkaart bestaat gelukkig nog, en de verdeling daarvan is nog steeds gekoppeld aan het papieren abonnement van Klasse. Personeelsleden in het onderwijs krijgen in een brief de melding dat ze recht hebben op een gratis

lerarenkaart, en dat ze die thuisbezorgd krijgen als ze meteen ook een papieren abonnement op Klasse aanvragen via een bijgevoegd formulier. Wie geen papieren abonnement wenst, moet de lerarenkaart zelf ergens afhalen, meestal in de bibliotheek van de gemeente waar de school is gevestigd.

Minister, waarom wordt de lerarenkaart niet rechtstreeks bezorgd aan de personeelsleden of aan de scholen, in plaats van de huidige omslachtige manier?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega De Meyer, u weet dat Klasse digitaal is geworden, maar niet alleen digitaal. Wie een abonnement neemt, krijgt vier keer per jaar ook het vernieuwde Klasse op papier opgestuurd. Daarmee wil Klasse een publiek bedienen dat meer diepgang zoekt, al dan niet met een voorkeur voor het lezen op papier. Een papieren abonnement is niet gratis en kost 10 euro. U hebt dat gezegd? Dan was ik eventjes verstrooid. Daarmee wordt de druk en ook de verzending bekostigd.

Elke school krijgt ook een gratis abonnement. Klasse Magazine ligt sowieso viermaal per jaar in elke lerarenkamer van Vlaanderen.

Ook de lerarenkaart past in het transmediale verhaal van Klasse. Het is de missie van Klasse om leraren te informeren, te versterken en zeker ook te activeren. De lerarenkaart wil op een goede manier ondersteunen door aan leraren meer dan 850 voordelen aan te reiken die ze kunnen ontdekken en gebruiken voor hun onderwijspraktijk. Bovendien geven leraren ook aan dat ze zich door die lerarenkaart gewaardeerd en ondersteund voelen in hun beroep.

Tot en met 2015 kon Klasse de lerarenkaart zo goed als gratis verdelen via het tijdschrift Klasse voor Leraren. Omdat dit nu niet meer kan, koos Klasse ervoor om dit via de bibliotheken te doen. Deze samenwerking gebeurt in heel Vlaanderen. Enkel in Antwerpen gebeurde de verdeling via het Letterenhuis, op uitdrukkelijke vraag van de stad Antwerpen zelf.

We zien dat de bibliotheken deze samenwerking fel waarderen omdat mensen op die manier ook in de bibliotheek komen. Uit de bevraging die Klasse in maart hield bij alle bibliotheken, bleek dat meer dan 90 procent onmiddellijk bereid is om volgend jaar opnieuw de lerarenkaart te verdelen. De verdeling is nog niet helemaal vlekkeloos verlopen. Zowel voor Klasse, de leraren als de bibliotheken was dit nieuw. De problemen die opdoken, zijn opgenomen in een evaluatie en worden aangepakt. Uit de bevraging bij de bibliotheken blijkt ook dat nagenoeg alle medewerkers erg tevreden waren over de ondersteuning die Klasse bood vanuit de helpdesk via e-mail en telefoon. Ook naar leraren is er veelvuldig via heel veel kanalen gecommuniceerd. Leraren konden op de website – dat is typisch Klasse – een link vinden naar 'waarismijnlerarenkaart'. Deze maand volgt dan nog een slotcampagne om leraren te informeren. De samenwerking met de bibliotheken is ook een kans voor de bibliotheken om hun aanbod aan de leraar te tonen en zo de onderwijspraktijk te versterken.

Waarom is gekozen voor deze verspreiding? De belangrijkste reden is de prijs. Het is een pak duurder om alles op te sturen naar de scholen. Er zijn meer dan 7200 instellingen en slechts 313 bibliotheken. Van de werkmiddelen van Klasse gaat er nu 55.000 euro naar de druk en verdeling van de lerarenkaart via de bibliotheken. Verdeling via de scholen zou bijna het dubbele kosten. Het kent ook wat praktische en logistieke problemen. Er zijn heel wat leraren die lesgeven op verschillende scholen of slechts tijdelijk lesgeven op een school. Dit maakt een verdeling via de scholen niet altijd opportuun. We willen dat de lerarenkaart bij de juiste persoon toekomt. De vraag stelt zich ook of schoolsecretariaten daar zo happy mee zouden zijn.

Een rechtstreekse bezorging aan de personeelsleden is ook moeilijk. Een individuele verzending per post naar elke leraar kost een veelvoud, namelijk bijna 200.000 euro. Aangezien Klasse bij de abonnees in de brievenbus valt, koos men ervoor om die abonnees nog wel de lerarenkaart op te sturen. De kost voor verzending van die lerarenkaart met het magazine betekent geen meerkost omdat die verzending door de abonnementskost zelf is gedekt.

Als ik de evaluatie bekijk – wel rekening houdend met uw vragen – zou ik ervoor opteren om de samenwerking met de bibliotheken te behouden. Ik vind dat een keuze die pedagogisch en didactisch een meerwaarde heeft. Een en ander kan nog worden geoptimaliseerd. Het is ook de richting die Klasse het liefst de volgende jaren wil uitgaan. Ik sta uiteraard open voor de suggesties die u of anderen in dit verband zouden hebben.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Minister, ik zal eerst zeggen waar ik het volledig mee eens ben. Ik heb geen probleem met Klasse zoals dat nu bestaat en ook niet met de wijze van verspreiding. Leraren kunnen zelf kiezen: voor de papieren versie of voor de digitale versie, wetende dat de papieren versie uiteraard een hogere kostprijs heeft waarvoor ze een bedrag van 10 euro betalen. Er is grote waardering bij het onderwijzend personeel voor de lerarenkaart. Dat is duidelijk.

Het opzet omtrent de bib kan ik gedeeltelijk begrijpen, maar het is wel merkwaardig dat er een onderscheid wordt gemaakt tussen diegenen die kiezen voor een digitale versie en diegenen die kiezen voor een papieren versie. Bij deze laatste speelt die meerwaarde van het bibbezoek minder.

Indien het louter een probleem is van kostprijs, zou men ook kunnen nadenken – ik hou er geen pleidooi voor – over wat een verzending kost van de lerarenkaart en of dat eventueel kan worden aangerekend. Ik pleit daar niet voor, maar als dit het element is, dan moet dit overwogen worden.

Ik heb uit het antwoord dat aan mevrouw Bastiaens is gegeven, begrepen dat 174 van de 340 bibliotheken hebben geantwoord op de bevraging. Op dit moment, naargelang de provincies, zijn tussen 34 en 47 procent van de lerarenkaarten afgehaald.

Minister, ik heb nog enkele bijkomende vragen, maar ik heb er alle begrip voor als u daar niet meteen op kunt antwoorden. Ik zal die antwoorden dan wel ontvangen via de diensten van het secretariaat. Ik begrijp dat een aantal groepen die vroeger de lerarenkaart kregen, die vandaag niet meer krijgen. Er zijn ook groepen die de kaart nooit hebben gekregen, maar ze toch graag zouden krijgen. Ik denk aan gepensioneerde personeelsleden, personeelsleden met tbs, leraren in loopbaanonderbreking, studenten in lerarenopleiding, personeelsleden die hun loon rechtstreeks van de inrichtende macht ontvangen enzovoort. Ik denk in het bijzonder ook aan leraren in gemeenschapsinstellingen in het kader van jeugdhulp die vroeger de lerarenkaart wel ontvingen en nu niet. Wat is uw mening daarover?

De voorzitter: De heer De Ro heeft het woord.

Jo De Ro (Open Vld): Ik wil bij de vraag enkele kanttekeningen plaatsen. Toen in 2003 de lerarenkaart werd gelanceerd, was er grote eensgezindheid bij een aantal instituties. De vakbonden vonden het een lege doos. Op de laatste onderhandelingen van de vorige legislatuur waren ze zelf vragende partij om het aantal doelgroepen uit te breiden. De toenmalige oppositie was voorzichtiger. Ze was eigenlijk niet voor, maar durfde dat niet luidop te zeggen. U moet de Handelingen van toen maar eens lezen. Men verstopte zich een beetje achter een vzw die toen 7000 of 8000 leerkrachten bereikte. Men vroeg zich af of dit iets was voor een

liberale minister om in te voeren. Het was de overheid ten opzichte van de privé. Ik wil daarmee zeggen dat de tijden veranderen.

Doorheen de jaren is de lerarenkaart als een van de onderdelen van de grote Klasseploeg uitgegroeid tot een vaste waarde in het onderwijs. Ik heb op verschillende plaatsen in de wereld maar ook in Vlaanderen destijds samen met de mensen van Klasse moeten gaan uitleggen hoe het kwam dat dit zo'n sterk merk werd. Het ging niet alleen om het bedrukte plastiekje en niet alleen om het feit dat het uitging van het ministerie van Onderwijs en bij alle leerkrachten kwam, maar vooral om het feit dat er een hele communicatie- en marketing-machine achter zat die voor elke aanbieder voldoende airplay en return on investment gaf.

In uw antwoord zit er een element dat me een beetje zorgen baart. U zei dat aan de lerarenkaart momenteel ongeveer 850 organisaties verbonden zijn waar leerkrachten voordelen mee kunnen doen. Toen de lerarenkaart nog gekoppeld was aan de tien exemplaren van Klasse voor Leerkrachten die verschenen per jaar, was er een permanent aanbod van meer dan 2000 activiteiten.

Het zou wel interessant zijn om van de mensen van Klasse of van de lerarenkaart te vernemen of die teruggang te maken heeft met het feit dat er nu veel minder aandacht kan gegeven worden aan al die aanbieders van voordelen. Wanneer een film die relevant is voor tieners uitkomt, is het zeer interessant voor de verdeler daarvan om duizend leerkrachten uit te nodigen om acteurs en regisseurs te ontmoeten, maar enkel op twee voorwaarden. De eerste is dat ze de zekerheid moeten hebben dat het bij leerkrachten terechtkomt en dat die leerkrachten daarmee aan de slag gaan. De tweede voorwaarde is dat ze zichtbare reclame of redactionele aandacht krijgen. Vroeger kwamen die redactionele bijdragen automatisch bij alle leerkrachten thuis in de bus terecht, samen met de lerarenkaart in januari. Doorheen het jaar gebeurde dat ook via digitale nieuwsbrieven. Als nu effectief het aantal activiteiten verbonden aan de lerarenkaart achteruitgaat, baart mij dat wel zorgen. Veel leerkrachten hebben al getuigenissen afgelegd over hoe dat niet enkel een voordeel is, maar hoe het ook hun lessen en hun leraar-zijn beïnvloed en opengetrokken heeft.

Collega De Meyer doet een suggestie om die 200.000 euro voor een rechtstreekse verzending te verhalen op wie geen abonnement heeft en nog niet bijdraagt. Het zal wel meer kosten dan enkel de verzendingskosten. Als je van 150.000 leerkrachten voor die ene verzending een structuur voor kostenrecuperatie moet opzetten, zal dat ook wel wat centen kosten. Misschien zou de vraag kunnen gesteld worden of het niet interessant zou kunnen zijn om in januari een nieuwjaarsnummer op papier te ontwikkelen waar de lerarenkaart bij zit en waarin een aantal onderwerpen worden uitgediept, zoals de veranderingen in onderwijs of het M-decreet.

Ik wil eindigen met een pluim voor al wie sinds 2003 de lerarenkaart gemaakt hebben tot wat het nu is: een instrument dat uniek is in de wereld. Men is er al van op veel plaatsen naar komen kijken, maar heeft het op weinig plaatsen succesvol kunnen kopiëren.

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Kathleen Krekels (N-VA): Ik wil kort ingaan op de suggesties van collega De Meyer en ik wil pleiten voor het behoud van de verdeling in de bib. Het is het eerste jaar dat die verandering wordt toegepast en iedereen moet zich nog wat aanpassen.

Het verbaast me natuurlijk wel dat maar 37 procent de kaarten zou hebben opgehaald. Ik hoor ook het pleidooi van collega De Ro. Vroeger waren er 2000 aanbieders, nu nog maar 820. Als leerkrachten inderdaad vinden dat die kaart

een meerwaarde is, dan zullen ze de moeite doen om ze op te halen. Dan zal er een rendement zijn voor de aanbieders en zal dat aanbod misschien ook wel weer stijgen. Ik denk niet dat het nodig is om aanbieders warm te maken om van de kaart gebruik te maken, het moet een spel van vraag en aanbod blijven.

Wat de suggestie van collega de Meyer betreft over die specifieke groepen van mensen die tijdelijk verlof genomen hebben of andere dingen doen, is het zo dat de lerarenkaart in de eerste plaats bedoeld is voor leerkrachten die de job uitoefenen. Ze gaan in functie daarvan op verkenning door dingen te doen tegen een voordelig tarief of gratis. Dat is waar die kaart voor staat: ze is er voor leerkrachten die wat ze op die manier verkennen ook kunnen doorgeven aan hun leerlingen. Dat was de bedoeling en dat moet zo blijven. Ik denk niet dat groepen van mensen die het beroep van leerkracht niet meer uitoefenen de lerarenkaart moeten kunnen blijven krijgen. Het is een kaart voor de leraren die gebruikt moet worden door de leraren.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega's, onze agenda is nog lang. Ik stel voor dat ik de gegevens opvraag om te antwoorden op alle rekenkundige of statistische vragen over wat de voordelen zijn, hoeveel kaarten verdeeld geraakt zijn en wie er recht op heeft en dat we die bezorgen als bijlage bij het verslag. Ik weet dat de groepen beperkter zijn dan vroeger, maar ik heb de details daarvan niet bij me.

We zijn het er allemaal over eens dat de lerarenkaart een nuttig en goed instrument is. Als het goed loopt met de bibliotheken, moeten we kijken in hoeverre het antwoordpercentage representatief is. Om de reden die ik al gegeven heb, vind ik het werken met bibliotheken een goede zaak. Ik ga er dan wel van uit dat iedereen zijn kaart gaat ophalen. Ik zal u in dit verband nog een aantal aanvullende gegevens verstrekken.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Om misverstanden te vermijden, herhaal ik dat 174 van de 340 bibliotheken de bevraging gedaan hebben. In Vlaams-Brabant en Brussel hebben 34 procent hun lerarenkaart opgehaald. In West-Vlaanderen daarentegen, was dat 47 procent. De rest zit daartussen.

De suggestie van collega De Ro om in januari een nieuwjaarsnummer van Klasse samen met de lerarenkaart naar alle leerkrachten te sturen, is waardevol. Er moet alleen gekeken worden of dat financieel haalbaar is.

Mevrouw Krekels, mijn bijkomende vraag was iets genuanceerder dan de wijze waarop u ze citeert, ik heb ze ook schriftelijk aan de minister overhandigd.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Steve Vandenberghe aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de inschakeling van onderwijsassistenten om de werkdruk voor leerkrachten te verlagen – 2176 (2015-2016)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: De heer Vandenberghe heeft het woord.

Steve Vandenberghe (sp.a): Jonge leerkrachten raken steeds meer ontmoedigd door permanente onzekerheid over hun aanstelling, moeilijke werkomstandigheden

omdat ze meerdere opdrachten in meerdere scholen met elkaar moeten combineren en vooral te weinig zicht op verbetering van de situatie. Het gevolg hiervan is dat er veel jonge leerkrachten vroegtijdig afhaken en ander werk zoeken. Daarenboven is het, als gevolg van steeds groter wordende klassen en de invoering van het M-decreet, voor leerkrachten moeilijker om alle kinderen de aandacht te geven die ze verdienen of nodig hebben. Een oplossing hiervoor ligt mogelijks in het anders organiseren van ons onderwijssysteem en verder te evolueren naar klasteams waarbij verschillende leerkrachten samen voor de klas staan of diverse profielen samen een groep begeleiden.

Naast modellen van co-teaching die stilaan ingang vinden, heeft het Nederlandse basis- en secundair onderwijs al verschillende jaren ervaring met het inzetten van onderwijshulpkrachten, zogenaamde 'onderwijsassistenten'. Een onderwijsassistent valt onder de verantwoordelijkheid van de leraar en ze kunnen verschillende eenvoudige, routinematige onderwijsinhoudelijke taken verrichten. Ze kunnen leerlingen helpen bij het verwerven van vaardigheden, of verzorgende taken op zich nemen, bijvoorbeeld kinderen helpen bij het aankleden of bij het opruimen van een klaslokaal. Ze kunnen ook kleine groepen met langzame of juist snelle leerlingen ondersteunen, of het verwerven van sociale en andere vaardigheden aanleren, zoals luisteren, opruimen of vragen stellen. Ze zouden ook kunnen meegaan op schooluitstappen. Zeker in het basisonderwijs zou dit een enorme hulp kunnen betekenen voor leerkrachten die zich met een steeds diverser wordend zorg- en zorgepakket geconfronteerd zien.

Minister, bent u het idee van onderwijsassistenten genegen? Bent u het ermee eens dat een onderwijsassistent in het kader van M-decreet verlichting van de werkdruk kan betekenen voor de leerkracht in het basisonderwijs? Komt het idee van onderwijsassistenten aan bod in het loopbaandebat dat aan de gang is?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Mijnheer Vandenberghe, het thema van de assistenten is niet opgenomen in de startnota van het loopbaandebat. Ik vind dat ook goed. Dat is immers iets dat vandaag niet bestaat en als we zouden moeten wachten tot we helemaal door de discussie zijn of dat al dan niet kan, dan moeten we nog lang wachten. Met betrekking tot de situatie nu haalt u terecht de pijnpunten aan van jobzekerheid en duurzaamheid voor jonge leerkrachten. In de gesprekken die nu worden gevoerd, wordt dus geen rekening gehouden met de vraag of er al dan niet een assistent kan komen.

Er zit echter wel een interessante kapstok in een ander dossier. U weet dat we op 25 maart van dit jaar een conceptnota over de lerarenopleidingen hebben goedgekeurd. Ik veronderstel dat we daar nog uitgebreid over zullen debatteren, maar we zullen nu duidelijkheid scheppen over de vraag of een leraar nu van niveau 6, dus een bachelor, of van niveau 7, dus een master, moet zijn. Een van de elementen uit die conceptnota is dat we samen met de stakeholders ook zullen bekijken of er in de toekomst een profiel binnen het onderwijs van niveau 5 kan worden ontwikkeld. We hebben daar ook een werkgroep voor opgericht, dus binnen de te hervormen lerarenopleiding. Die zal in de komende maanden bekijken of het nuttig of interessant zou zijn om in de toekomst een profiel van niveau 5 te hebben. Dat is dan geen leraar. Dat is iemand met een ander statuut. Dat zou een assistent kunnen zijn. Dat kan ik op dit ogenblik eigenlijk nog niet stellen. Dat zit dus niet in de gesprekken die nu lopen, maar de door u gemelde mogelijkheid wordt wel onderzocht in het kader van de toekomstige lerarenopleiding. In de werkgroep zetelen natuurlijk de sociale partners, maar ook de onderwijsverstrekkers en wat experts.

U haalde nog eventjes het M-decreet aan. Wat dat betreft, ben ik er echt van overtuigd dat we in de toekomst veel meer multidisciplinair samengestelde teams

moeten hebben, dat die een grote meerwaarde kunnen hebben. Er zijn allerlei commentaren op die prewaarborg. Ik heb ook toegezegd dat, wanneer we het eindverslag hebben van het eerste jaar werking van die prewaarborgregeling, we dat hier ook zullen komen voorstellen. We zien toch wel dat er ter zake een aantal zeer goede voorbeelden zijn. Ik zie vooral dat een aantal invalshoeken van die multidisciplinaire teams toch wel de totaliteit van de vaardigheden van onze leerkrachten rijker maken. Dat lijkt me dus een zeer goede bevruchting te zijn. Ik zou nu dus niet tot de conclusie willen komen dat de toekomst aan de onderwijs-assistenten is. Ik denk dat die multidisciplinaire teams wél de toekomst zijn. Ik zal dat van die assistenten echter wel bekijken in de komende periode, zij het niet op heel korte termijn, want we moeten dat grondig bekijken, we moeten bekijken wat dat dan is, hoe we dat kunnen vormgeven.

De voorzitter: De heer Vandenberghe heeft het woord.

Steve Vandenberghe (sp.a): Het idee is geponeerd, maar ik wil daar nog iets aan koppelen. Ik heb die vraag ook gesteld omdat we nu merken dat in veel scholen heel wat leesouders, vrijwilligers komen helpen. We hebben daarover hier ook al een debat gevoerd. De ene keer kunnen die dan wel, de andere keer niet, en dat zorgt ook voor extra planlast en stress voor de scholen zelf. Het is ook in dat kader dat ik dat idee heb geponeerd. Dat zijn meestal vrijwilligers die komen ondersteunen. Als ze op dat moment andere zaken te doen hebben, dan komen ze niet. Mocht u dat beter kunnen structureren, dan zou dat ook wel een meerwaarde kunnen zijn. Ik kijk echter uit naar wat u verder zult doen wat dat betreft.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Voorzitter, u weet dat ik altijd eens ga bekijken wat daar vroeger over is gezegd. Ik merk dat voormalig collega Delva daarover op 10 november 2011 een vraag heeft gesteld aan toenmalig minister Smet. Ik zie ook dat voormalig collega Vanderpoorten zich daarin heeft gemengd. Ik heb dat zelf ook gedaan. Ik herinnerde me dat nog. Minister Smet heeft toen het volgende gezegd: "In die zin treed ik de heer De Meyer bij dat je daar voorzichtig en omzichtig mee moet zijn. En uiteraard is er ook een kostprijs aan." Hij zei verder dat hij het concept interessant vond, maar dat dat nog niet meteen wou zeggen dat men het meteen moest invoeren, aangezien er nog vele vragen waren. Minister, het stemt me eigenlijk tevreden dat u verder gaat dan uw voorganger, dat u zegt daarover in het kader van de lerarenopleiding toch een gesprek op gang te willen brengen met de stakeholders, en te bekijken of dat niveau 5 in het onderwijs eventueel een interessante mogelijkheid zou zijn. We blijven dit met veel belangstelling volgen.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Collega Vandenberghe, ik vind dit een interessante vraag. Eigenlijk gaat het over de vraag wie we voor de klas zetten en wie we wat laten doen. Bij de evaluatie van de lerarenopleiding van 2012 heeft men een aantal knelpunten vastgesteld, met betrekking tot kennis, met betrekking tot didactische vaardigheden, met betrekking tot klasmanagement. Dat ging over mensen opgeleid op niveau 6. Ik denk dat we behoedzaam moeten omgaan met het zetten van extra mensen in de klas. Extra mensen in de klas zetten is één zaak, maar wat gaan die mensen dan doen? U somt een aantal zaken op. In alle eerlijkheid betreft mijn eerste bekommernis echter vooral de leraars zelf, hun opleiding en bijscholing, de instroom in de lerarenopleiding. Daarop zou ik dus absoluut de klemtoon willen leggen.

Minister, u zegt dat verder te willen onderzoeken. Daar lijkt me niets mis mee, maar ik zou in dezen toch absoluut de kaart willen blijven trekken van de kwaliteit en van de grote nood aan goede, stevige profielen van degenen die iets van onderwijstaken verrichten. Ik verwijz naar iets waarover ik in het verleden

nog al heb gesproken. Mensen die de kleuteronderwijsopleiding hebben gevolgd, mogen volgens de huidige regelgeving worden aangesteld in het eerste leerjaar. Die mogen dus kinderen leren lezen en schrijven. Ik heb daar soms vragen bij, zowel wat de didactiek als de achtergrond betreft. Ik zou er dus toch voor willen pleiten om die richting niet verder uit te gaan. Net als collega De Meyer zullen we dat met toch wel grote aandacht volgen.

De voorzitter: Mevrouw Brusseel heeft het woord.

Ann Brusseel (Open Vld): Ook onze fractie heeft toch ook een aantal bedenkingen. Minister, als we zien dat leerkrachten moeilijke momenten hebben op het terrein, in de klas, zodat een vraag ontstaat naar wat hulp in de klas, dan moeten we bekijken hoe dat komt. U hebt daar al veel werk naar verricht, met operatie Tarra. Het lijkt me heel belangrijk dat we inderdaad de beste profielen voor de klas hebben, ook eigenlijk om het lerarenberoep aantrekkelijker te maken en de maatschappelijke waardering ervoor te verhogen.

Ik heb eens naar de Nederlandse cijfers gekeken: eigenlijk gaat dat niet over heel erg veel onderwijsassistenten. Op een totaal van 250.000 leerkrachten is dat vrij verwaarloosbaar, maar goed. De hoofdzaak is eigenlijk dat moet worden bekeken wat dat beroep van leraar inhoudt, wat ze moeten kunnen, met die werklastmeting in dat basisonderwijs. Wat is onze ambitie in Vlaanderen? Op welk niveau willen we die lerarenopleiding organiseren? Het staat me voor de geest dat dat minimaal op niveau 6 is. Ik heb er daarnet voor gepleit: ook als het in het kleuteronderwijs over zorgtaken gaat, vind ik het essentieel dat dit echt degelijk gevormde mensen zijn. Dan lijkt het niveau van professionele bachelor me een minimum te zijn. Er valt heel wat te studeren over de pedagogie van het jonge kind, over pedagogie in het algemeen, en een niveau 6 lijkt me het minimum.

Kathleen Helsen (CD&V): Minister, ook ik wil mijn bezorgdheid uitdrukken bij deze vraag. We hebben er in deze commissie al over gesproken dat het inzetten van masters in het basisonderwijs heel interessant kan zijn, dat we echt leerkrachten nodig hebben die zeer goed opgeleid zijn om goed te kunnen omgaan met de complexere situaties binnen het onderwijs. Ik denk dat we heel goed moeten bekijken waar we die mensen kunnen inzetten. We hebben heel veel kleine schooltjes. We moeten kunnen rekenen op een sterk team. Het gaat hier over een onderwijsassistent. Dat betekent dat je ook nog altijd een onderwijzer nodig hebt. We kunnen hen dus niet zelfstandig voor de klas zetten. Dat betekent dat je je groepen groter zult moeten maken, dus dat heeft ook consequenties voor je school, voor je schoolorganisatie. Ik meen dus dat we daar zeer voorzichtig mee moeten omgaan, als we kijken naar de andere discussies die worden gevoerd.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Het is natuurlijk een conceptnota, maar de regering heeft erin voor het eerst de keuze gemaakt om in de toekomst de lerarenopleiding aan te bieden op niveau 6 en 7. Onderschat de impact niet van die keuze die we hebben gemaakt. Dat is geen beslissing die we out of the blue hebben genomen. Daar zijn maanden van diepgaand overleg aan voorafgegaan, ook met het hoger onderwijs, ook met de onderwijsverstrekkers enzovoort.

Dat dossier zal zijn uitrol kennen, ook hier. De vraag van collega Vandenberghe gaat natuurlijk niet zozeer over niveau 6 en 7, maar was of daartussen een profiel kan passen. Ik vind het wel nuttig om jullie attent te maken op een passage in onze conceptnota over de lerarenopleiding waarbij we op nadrukkelijk verzoek van een aantal mensen de vraag hebben gekregen om in de toekomst iets te voorzien op niveau 5. Wat dat dan wordt, is me niet duidelijk, want sommige gaven het voorbeeld van de praktijkleraren. Ik heb daar wel een beetje problemen mee, want een praktijkleraar moet ook heel veel didactische competenties hebben. We

hebben de afspraak gemaakt dat die werkgroep er komt en dat de stakeholders erin vertegenwoordigd zullen zijn. Het is nuttig dat we die discussie voeren en ook eens kijken wat er in het buitenland bestaat. In die zin vind ik de vraag van de heer Vandenberghe wel relevant. We moeten dat nu wel verkennen. We gaan naar een nieuw concept voor de lerarenopleiding, dus we kunnen evengoed kijken of er een nuttig profiel mogelijk is op niveau 5.

Mijnheer Vandenberghe, ik was een beetje verrast dat u naar de leesouders verwees toen u over niveau 5 sprak. Het samenwerken met leesouders vind ik een grote sterkte van scholen. Overal waar ik kom, zie ik de meerwaarde van het werken met ouders die helpen lezen, en de betrokkenheid die daardoor wordt gecreëerd, is spectaculair. Ik zou dat niet per se niveau 5 willen maken. Ik zou graag het goede werk op het terrein willen voortzetten.

Ik heb de bezorgdheden goed beluisterd. We hebben de keuze gemaakt om te onderzoeken of er een profiel kan zijn. Het antwoord kan zowel ja als neen zijn, maar ik ga het niet in het ongewisse laten.

Onderschat de impact van de keuze om naar 6 en 7 te gaan op het terrein niet. De specifieke lerarenopleiding had geen niveau 6 of 7. Dat was gewoon een specifieke lerarenopleiding. Men maakt nu echt wel de keuze om er bachelors of masters van te maken. We moeten zorgen dat de zijinstromers nog voluit kiezen voor onderwijs. Dat zal wel wat reorganisatie vragen, ook op het terrein. Dat pakken we nu snel aan. We gaan niet wachten op de resultaten rond de werkgroep 5 vooraleer we de rest doen. De rest is de keuze die we principieel hebben gemaakt, maar het is wel nuttig om het onderzoek te doen. Los van de budgettaire beperkingen kan men kijken of er een nuttig profiel kan worden gemaakt dat ook jongeren naar niveau 5 kan trekken. Dat zal nu worden onderzocht. U zult daar op de hoogte van worden gehouden.

De voorzitter: De heer Vandenberghe heeft het woord.

Steve Vandenberghe (sp.a): Ik zie ook de meerwaarde van de ouders in. Misschien heb ik het verkeerd geformuleerd. Mijn vraag ging over ondersteuning.

Mijnheer De Meyer, ik heb de indruk dat u naar 'Back to the future' hebt gekeken. Ik wil als parlements lid naar de toekomst werken.

Tot slot, wat collega Daniëls zei, de opleiding van de leerkracht zelf is heel belangrijk, maar het ene sluit het andere niet uit. Het debat is geopend. Dat is voor mij belangrijk.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Grete Remen aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de mismatch tussen onderwijs en arbeidsmarkt inzake knelpuntberoepen – 2188 (2015-2016)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: Mevrouw Remen heeft het woord.

Grete Remen (N-VA): Ik heb een vraag die hier misschien al vaker is gesteld. We zitten immers al vele jaren met een nijpend tekort aan technische profielen op de Vlaamse arbeidsmarkt. Zo berichtte de VDAB in zijn jaarlijkse lijst met knelpuntberoepen. Voornamelijk technische functieprofielen blijven een knelpunt, net zoals voorgaande jaren. Daarnaast blijkt overigens ook voor niet-technische beroepen het gebrek aan technische kennis vaak een struikelblok. Voorts komt

het probleem van de vergrijzing op ons af. Het is een probleem dat niet gemakkelijk op te lossen valt.

De oorzaak van het tekort kan zowel kwantitatief als kwalitatief zijn. Bij een kwantitatief tekort studeren er simpelweg te weinig jongeren af in de studierichting die aansluit op de job. Maar er kan ook sprake zijn van een kwalitatief tekort. In dat geval levert de opleiding niet de vereiste kennis voor de job. Beide oorzaken hebben geheel of gedeeltelijk – ik laat het in het midden – hun oorsprong in het onderwijs. Als we kijken naar de afgestudeerden tso3 in STEM-richtingen (Science, Technology, Engineering and Mathematics), uit het schoolverlatersrapport 2015, zien we een daling van het aantal schoolverlaters. In 2014 waren er 4180, terwijl er dat in 2013 nog 4496 waren. Ook bij bso3 STEM-richtingen is er sterke daling: van 4128 in 2013 naar 3882 in 2014. Bij de schoolverlaters aso3 STEM-richtingen merken we een status quo.

Soms levert de opleiding niet de juiste vereisten. Dat kan aan diverse factoren liggen zoals de beroepskwalificaties, de stages, de praktijklessen, ... De beroepskwalificaties moeten in eerste instantie vanuit de arbeidsmarkt aangescherpt worden. Dat kan door een intense samenwerking tussen onderwijs en het werkveld, zoals ook vermeld wordt in het STEM-actieplan. De twee werelden, arbeidsmarkt en onderwijs, liggen echter nog te vaak te ver van elkaar. Belangrijk is dat de bedrijfswereld het onderwijs leert kennen, en omgekeerd, en dat er samengewerkt wordt met als gemeenschappelijk doel de jongeren klaar te stomen voor de arbeidsmarkt.

Hoe verklaart u dat, ondanks de vele inspanningen, het aantal schoolverlaters in de STEM-richtingen daalt? Wat zijn volgens u mogelijk bijkomende oorzaken van het nijpende tekort aan technische profielen? Hoe wilt u dit tekort structureel wegwerken? Plant u naast de initiatieven inzake duaal leren bijkomende maatregelen om de bedrijfswereld en het onderwijs dichter bij elkaar te brengen? Ik weet dat op dat vlak al goede initiatieven zijn genomen vanuit de Vlaamse Jonge Ondernemingen (Vlajo) waarbij een boost wordt gegeven aan de ondernemerszin bij de leerlingen en de ondernemende competenties van de jongeren.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Misschien eerst wat cijfers. Het aantal schoolverlaters uit STEM-richtingen neemt toe, en neemt dus globaal niet af. Uit de resultaten van de STEM-monitor 2015 blijkt dat het percentage STEM-studiebewijzen in het secundair onderwijs sinds 2011 globaal een stijging kent. De nulmeting gaf een aandeel van 43,87 procent. We zitten nu aan een cijfer van 44,61 procent. Dat zijn zowat 26.000 leerlingen.

We zien deze evolutie in het aandeel studiebewijzen zowel in aso, tso als bso, maar in tso en bso is ze minder uitgesproken. Dat is een trendbreuk. We hebben een heel lange periode van daling gekend. De laatste jaren zien we een heel voorzichtige knik omhoog.

Een inhoudelijke versterking is zeker aan de orde. Ik zal het hele debat rond secundair onderwijs van gisteren hier nu niet opnieuw doen. We hebben net een nieuwe voorzitter binnen het STEM-platform, Françoise Chombar van technologiebedrijf Melexis. Ik vind het belangrijk dat een vrouw voorzitter is, omdat we natuurlijk ook meisjes naar die technische richtingen willen halen.

Wat kunnen we doen? Het STEM-actieplan omvat meer aandacht voor techniek in het basisonderwijs door de opsplitsing in twee leergebieden. Dat hebben we gedaan. In verband met de vernieuwing van de didactiek voor STEM hebben we samen met de hogescholen een instrument gemaakt om ook in het secundair onderwijs zeer aantrekkelijke pakketten te kunnen maken. Het aanbod aan

STEM-activiteiten in de vrije tijd is spectaculair door de STEM-academies. Bijna elke gemeente in Vlaanderen heeft er nu een en ze zitten overvol. Op structureel vlak is modernisering nodig. Wat ik op dat vlak relevant vind, en wat gisteren wat minder aan bod is gekomen, is dat we de inhoud van beroepskwalificaties vastleggen. Dat betekent dat de vereiste competenties worden vastgelegd. Die zijn we aan het vertalen naar onderwijskwalificaties waardoor de mismatch tussen de onderwijsrichting en wat de werkgever uiteindelijk verwacht een beetje wordt weggewerkt. Men moet er wel altijd rekening mee houden dat het over secundair onderwijs gaat. Dat is breed vormend. Daar stoom je geen jongeren klaar voor de arbeidsmarkt, ook niet in het beroepsonderwijs. We moeten een voldoende brede vorming geven zodat jongeren voldoende algemene kennis opdoen.

De samenwerking tussen onderwijs en arbeidsmarkt wordt ook concreet aangepakt. Naast de STEM-activiteiten zien we dat vanaf dit schooljaar elk regionaal technologisch centrum (RTC) werkt met een nieuwe beheerovereenkomst. Zij zetten de dialoog op tussen partners in het onderwijs en de arbeidsmarkt, en ondersteunen zo heel concreet de onderwijsinstellingen. Het gaat bijvoorbeeld over het gebruiken van infrastructuur voor het bijscholen van leerkrachten. Het departement Onderwijs verleent ook medewerking aan de uitvoering van de sector- en de onderwijsconvenants. Het departement financiert ook de vzw Het Beroepenhuis, die een interactieve tentoonstelling organiseert over diverse beroepen en beroepenateliers voor leerlingen uit de derde graad van het basisonderwijs en de eerste graad van het secundair onderwijs.

Er zijn ook stages. Dat gaat veel verder dan duaal leren. We willen dat alle leerlingen uit het vijfde en zesde middelbaar van het technisch en beroepsonderwijs stage kunnen lopen, maar daartoe hebben we natuurlijk voldoende bedrijven nodig die hun deuren openzetten.

Dat zijn de initiatieven die we nemen. Er beweegt wel een en ander rond de arbeidsmarkt. Gisteren hadden we het ook al over de studierichtingen. We hebben echt een poging ondernomen om de inhoud te bekijken: op welke manier kunnen we ervoor zorgen dat als je in het beroeps- of buitengewoon onderwijs afstudeert, je dat kunt doen in een richting die ook op de arbeidsmarkt voldoende aantrekkelijk is.

De voorzitter: Mevrouw Remen heeft het woord.

Grete Remen (N-VA): Minister, ik wacht zeker hoopvol af en ik vertrouw ook op de goede initiatieven, zeker in het nieuwe onderwijsplan. In het secundair onderwijs moeten wel een aantal leerlingen worden klaargestoomd voor de arbeidsmarkt. De versterking van het technisch en beroepsonderwijs moet een van de belangrijkste speerpunten zijn van het beleid. Onze huidige maatschappij stelt alsmaar hogere eisen aan de beroepsbevolking. Het onderwijs moet mee in die evolutie. Ik bedoel dan niet de evolutie van de kennis, want die zit wel goed. Maar er zijn ook andere vaardigheden, waarin we soms achterophinken. De werkgevers ondervinden dat aan den lijve. Onlangs zei eurocommissaris Marianne Thyssen, uw partijgenote, dat vier van de zes werkgevers in Europa, en dus ook in Vlaanderen, niet de juiste mensen voor de juiste job op het juiste moment vinden omdat afgestudeerden onvoldoende de 'skills' leren die ze nodig hebben op de arbeidsmarkt. Commissaris Thyssen pleitte voor basisvaardigheden.

Minister, u verkondigde dat vanaf 2019 iedere leerling een basisgeletterdheid moet halen voor Nederlands en wiskunde, en ook een digitale en financiële geletterdheid. Dat is zeer belangrijk. Maar ik mis daarin nog een aantal cruciale zaken. Waarom niet ook binnen het onderwijs nog meer inzetten op de basisvaardigheden? Het moet niet altijd over kennis gaan. Met minister Muyters zetten we ook in op talent, wat zo belangrijk is. Ook de arbeidsvaardigheden, de attitudes, het op tijd komen en stipt zijn: dat is voor de werkgever zeker zo belangrijk als

de kennis of het diploma. Ik zeg altijd: het is kennen maal kunnen maal willen. Dat zijn drie factoren en als er daar een van ontbreekt, is de uitkomst nul. Dat is nefast voor onze arbeidsmarkt en voor het geluk van de toekomstige kinderen.

Ik heb nog een bijkomende opmerking. Hoogopgeleiden zijn vaak overgekwalificeerd, maar vullen dan toch de jobs in. Er is een verschuiving van de laag- en middelgeschoolden op de arbeidsmarkt. Deze groep, vooral uit het technisch en beroepsonderwijs, botst vaak op die paradox. Er zijn veel openstaande vacatures, maar ze beschikken niet over de nodige vaardigheden, ofwel worden die vacatures ingenomen door de hoogopgeleiden.

Minister Hilde Crevits: U had het over orde. Een pak scholen maken van de 'skills' die nodig zijn om aan de slag te gaan een breekpunt. Ik was al een paar keer aanwezig op de uitreiking van de SODA-attesten (Stiptheid, Orde, Discipline, Attitude). Deze attesten bestaan naast de diploma's. Een jaar lang werkt men in die scholen rond stiptheid, orde, discipline en attitude. Men is daar heel streng in. We voelen nu al dat werkgevers het echt wel een meerwaarde vinden dat leerlingen uit het technisch en beroepsonderwijs zo'n attest hebben. Er zijn nog andere manieren om het te doen, maar men besteedt daar nu meer aandacht aan.

Je ziet dat er nu op het rapport naast kennis en dergelijke een duidelijke labeling komt van die discipline, attitude, houding. Het is heel interessant om dat eens te bekijken. Daar wordt in de schoolomgeving echt wel werk van gemaakt.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Caroline Gennez aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de vrijstelling van levensbeschouwelijk onderwijs – 2199 (2015-2016)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (sp.a): Vorig jaar vroegen in Vlaanderen 2309 leerlingen een vrijstelling aan van het volgen van levensbeschouwelijk onderwijs op school. In het basisonderwijs waren het 1115 leerlingen en in het secundair onderwijs 1194. Dit cijfer neemt in bijna alle niveaus jaar na jaar toe en ook dit jaar zet de stijging zich door. Op vijf jaar tijd steeg het aantal vrijstellingen met 15 procent.

Dit ligt natuurlijk in lijn met wat je de sociologische ontwikkeling en samenstelling van onze bevolking zou kunnen noemen, en met de dalende impact van religie en levensbeschouwing in een geseclariseerde maatschappij. Maar het is toch wel verrassend, wanneer men kijkt naar de procedure en de implementatie van deze vrijstelling. Die is niet van de poes en niet eenvoudig. De mogelijkheid van het aanvragen van een dergelijke vrijstelling wordt bijvoorbeeld niet vermeld op het standaardformulier voor het aangeven van de te volgen levensbeschouwing. Ouders moeten zo gemotiveerd zijn dat ze de informatie hierover zelf verzamelen. Aangezien de vrijstelling betekent dat scholen zelf studietoezicht dienen te voorzien, daar waar voor het levensbeschouwelijke onderwijs leerkrachten specifiek worden aangesteld, worden scholen uiteraard niet echt gestimuleerd om dit te vermelden of laat staan aan te moedigen. Ten slotte dienen ouders volledig zelf in te staan voor de inhoudelijke invulling van deze vrijstelling.

Het aanvragen van een vrijstelling betekent met andere woorden dat ouders en scholen zelf heel wat extra organisatie op hun schouders laden. Naast de concrete uitdagingen waarvoor deze keuze ouders en scholen plaatst, kunnen we toch niet ontkennen dat de stijging van het aantal vrijstellingen symbool staat voor de

spanning op de manier waarop de vrijheid van onderwijs en godsdienst in Vlaanderen georganiseerd is. Dit dwingt ons tot een fundamentele denkoefening, met een open geest, om het onderwijs van de 21e eeuw dichter bij het werkelijke land te brengen. In afwachting hiervan mogen scholen, ouders en kinderen niet de dupe zijn van een systeem dat niet noodzakelijk nog beantwoordt aan hun eigen verwachtingen en aan de superdiversiteit in de maatschappij van vandaag.

Minister, bent u bereid om de mogelijkheid tot het aanvragen van de vrijstelling explicieter op te nemen in de communicatie en de formulieren over levensbeschouwelijk onderwijs? Welke compensatie kunt u desgevallend voorzien voor scholen omdat er een stijging is in het aantal leerlingen waarvoor studieopvang dient voorzien te worden tijdens de levensbeschouwelijke lessen? Bent u bereid om na te gaan of het niet mogelijk is standaard aan ouders pedagogische ondersteuning of materiaal aan te leveren die de leerling kunnen helpen bij zijn eigen levensbeschouwelijke zelfreflectie? Acht u het mogelijk de scholen in alle netten te vragen om indien ouders voor een vrijstelling kiezen een vak burgerschaps-vorming aan te bieden?

De voorzitter: Minister Gennez heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Mevrouw Gennez, uw vier vragen hebben mij het voorbije jaar al enige hoofdbrekens bezorgd.

Ik kan misschien starten met het goede nieuws, namelijk uw eerste vraag. In het kader van Operatie Tarra heb ik, zoals ik had aangekondigd, alle omzendbrieven laten screenen met het oog op planlastvermindering en vereenvoudiging. We hebben dat ook gedaan met de omzendbrief van 15 juli 2002 over de organisatie van de erkende godsdiensten en de niet-confessionele zedenleer, met als doel de organisatie van het levensbeschouwelijk onderwijs en de keuze voor een levensbeschouwelijk vak een beetje eenvoudiger te maken. We hebben ook van de gelegenheid gebruikgemaakt om onze regelgeving met betrekking tot de vrijstellingen te toetsen aan de recente arresten van het Grondwettelijk Hof, dat stelde dat ouders niet verplicht kunnen worden hun keuze voor vrijstelling te motiveren.

Dat waren arresten van 12 maart 2015 en van 11 mei 2016. Het zijn dus heel recente arresten die we ook eens grondiger moesten bekijken.

De onderwijsadministratie en de inspecteur-generaal hebben samen met de inspecteurs-adviseurs levensbeschouwelijke vakken, en in nauw overleg met de onderwijs-verstrekken van het officieel onderwijs, een nieuwe omzendbrief voorbereid. Rekening houdend met alle argumenten voorziet de nieuwe omzendbrief in de keuze voor een van de erkende godsdiensten of de keuze voor een vrijstelling via een en hetzelfde formulier. Dat is wat u zelf ook vraagt. Het is ook logisch dat het allemaal op één formulier komt. Op die wijze wordt het voor iedereen duidelijk dat er in het officieel onderwijs geen verplichting bestaat om een van de erkende godsdiensten te kiezen. De vrijstelling van keuze wordt als een gelijkwaardige keuze voorgesteld en is, in tegenstelling tot de huidige situatie, meteen opgenomen in het formulier met de keuzemogelijkheden.

Daarmee wordt van de directies niet langer verwacht dat ze elk schooljaar vragen of de ouders/leerlingen hun keuze willen veranderen. Dat is het tweede wijzigende punt. Wie dus een nieuwe keuze wil maken, moet dat zelf aangeven aan de directie van de school, en zal dat vanaf het schooljaar 2017-2018, voor het einde van het lopende schooljaar, moeten doen in de plaats van tijdens de eerste acht kalenderdagen na de start van het nieuwe schooljaar. Ik vond dat een vreselijke regeling. U weet dat dat nogal wat onzekerheid gaf.

Op die manier zal ook de planning van het schooljaar voor levensbeschouwelijke vakken een pak eenvoudiger worden. Een formulier, je kiest en het is maar als je verandert, dat je opnieuw aanmeldt.

Het besluit van de Vlaamse Regering van 14 juli 2004 betreffende de keuze voor en de vrijstelling van het volgen van een cursus in een van de erkende godsdiensten of een cursus niet-confessionele zedenleer in het officieel lager en secundair onderwijs, waaraan de omzendbrief is gekoppeld, moet nog door de regering worden goedgekeurd. Het ligt nu bij de Inspectie van Financiën.

Mevrouw Gennez, ik heb u het kader geschetst hoe we met het eerste deel van uw vraag willen omgaan, om het duidelijker, transparanter en werkbaarder voor de scholen te maken. Na mijn aanstelling was de meest gehoorde kritiek op de ronde van de directeurs dat het ongelooflijk ingewikkeld was, om dat in acht dagen na het schooljaar toe doen.

Tot hier het eerste punt. Hiermee is er nog geen bijkomende omkadering gepland. Hoe doet men dat vandaag? De directeur van een school staat in voor de organisatie van de invulling van de eigen levensbeschouwing en moet voor toezicht zorgen. Meestal gaan deze leerlingen in de studiezaal of bibliotheek zitten. De ouders staan in – dat heeft me verbaasd toen ik die regeling bekeek – voor de inhoudelijke invulling van de eigen levensbeschouwing, maar alleen maar in uitzonderlijke situaties vragen de ouders om zelf aanwezig te zijn. In de meeste gevallen leest de leerling een boek, een tijdschrift, of maakt een taak. Die taak maken mag enkel een taak zijn die betrekking heeft op de invulling van de eigen persoonlijke levensbeschouwing. Dus niet een taak voor Frans bijvoorbeeld.

Levensbeschouwing die in vrijstelling wordt bestudeerd, moet qua inhoud uiteraard conform zijn met rechten van de mens. Het kan niet zijn dat je propagandateksten begint te lezen, bijvoorbeeld van IS. De directies hebben tools in handen om daartegen op te treden. De omzendbrief bepaalt ook dat de klassenraad toeziet op de kwaliteitsvolle invulling. In extra omkadering kan ik dus niet voorzien, in het transparanter en helderder maken wel.

Uw derde en vierde vraag zijn uiteraard terechte vragen, maar hiermee komen we op een heel moeilijk snijpunt. Men verwacht van de overheid terughoudendheid op het vlak van levensbeschouwelijk onderwijs. Het in deze situatie bieden van pedagogische ondersteuning of materiaal is dan ook iets wat we zeer moeilijk kunnen opnemen. Ik ben ervan overtuigd dat de mogelijkheid om de lestijden in te vullen met de eigen levensbeschouwing mogelijk moet blijven voor de aanhangers van niet-erkende levensbeschouwingen of voor degenen die geen keuze willen maken. Het kan dan niet gaan om delen van het curriculum die de samenleving als noodzakelijk acht voor alle leerlingen, bijvoorbeeld wiskunde.

Collega Gennez, burgerschap is voor mij een noodzakelijk onderdeel van het totale curriculum. Het zit al in de vakoverschrijdende eindtermen en het komt ook in het maatschappelijk debat rond de eindtermen aan bod.

Ik ga wel een opening maken. Stel dat je zou zeggen dat burgerschap zo moet kunnen worden opgenomen, dan zou je meteen ook moeten zeggen: de erkende levensbeschouwingen nemen zelf ook die rol op om burgerschap mee te nemen. Voor een stuk doen ze dat al. Als je zegt: dat kun je doen in dat uur, dan moet je ook toelaten dat het gebeurt binnen de levensbeschouwing. Dat vraagt dus een veel ruimer debat. Je kunt niet zomaar zeggen dat wie geen levensbeschouwing kiest, een vak burgerschap mag hebben. Dat gaat niet. De vakoverschrijdende eindtermen zijn voor elke leerling van belang. Als we het hebben over burgerschap, heb ik al enkele keren de suggestie gedaan om binnen de eindtermen, los van de levensbeschouwing, te bekijken of het niet nuttig is om dat wat meer te bundelen. Ik laat daar zeer graag de parlementaire reflexen op los. Ik denk trouwens dat alle festivals zijn afgehandeld en dat we nu starten met de hoorzittingen.

Artikel 98 van de Codex Secundair Onderwijs zegt: de lesuren waarvoor men is vrijgesteld, mogen niet worden ingevuld met activiteiten die betrekking hebben

op andere onderdelen van het leerprogramma. Dit zou de gelijke behandeling van leerlingen in het gedrang brengen.

Op uw eerste vraag kan ik dus heel positief antwoorden. De andere onderdelen zijn iets complexer omdat je uiteraard moet toelaten dat het leerprogramma volledig kan worden gevolgd door elke leerling. Er zijn wel voldoende en zinvolle manieren om die eigen levensbeschouwing op een eigen individuele manier in te vullen. Didactische en pedagogische ondersteuning kunnen we daar niet in geven.

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (sp·a): Het is goed dat het aanbod wordt gedaan om die vrijstellingen op een gemakkelijke manier te kunnen aanvragen. Het is ook logisch en een vereenvoudiging dat een nieuwe keuze moet worden aangevraagd door de betrokken ouders en leerlingen. Dat is zeker een verbetering.

Daarnaast is het wel jammer dat het beperkt is tot het officieel onderwijs. We zijn vragende partij om de vrijheid van onderwijs zo te interpreteren dat jongeren in de verschillende netten de keuze hebben. Ook het vrij onderwijs heeft de hand uitgestoken om op een positieve manier naar verschillende levensbeschouwingen te kijken. We zouden dat ook in het curriculum willen en kunnen zien.

Heel veel ouders zouden gebruikmaken van een vrijstelling omdat ze zelf voor hun kinderen niet meteen aanhanger zijn van een van de erkende levensbeschouwingen, maar dan is het wenselijk dat die vrijgestelde uren ook zinvol worden ingevuld en dat er afstemming is met de erkende levensbeschouwingen. Daar heb ik uiteraard geen problemen mee. We denken dat het zinvol is om kinderen niet te segregeren op basis van hun levensbeschouwing, maar om vanuit het respect voor de verschillende identiteiten de dialoog aan te gaan en zo elementen van burgerschapsvorming in die vrijstelling in te lassen.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Als het over zoiets gaat, interesseert het me altijd over hoeveel mensen we spreken. Volgens de laatste cijfers die ik heb gevonden, vraagt 0,25 procent van de ouders in de lagere school vrijstelling aan. Dat zijn er 1115 om precies te zijn. In het secundair onderwijs is het 0,47 procent en dat zijn er 2042.

Caroline Gennez (sp·a): Die cijfers had ik geciteerd in de vraag, mijnheer Daniëls.

Koen Daniëls (N-VA): Ik wil ze toch nog eens onder de aandacht brengen omdat we ons moeten afvragen voor welke groep en voor wie we oplossingen aan het zoeken zijn, en of we geen problemen aan het creëren zijn. Wat de minister aanhaalt, namelijk het feit dat het op één blad is aangegeven, is een goede zaak. Dat duidt aan dat het een keuze is en geen lijdensweg waarnaar moet worden gestreefd.

We delen de bekommernis dat de kinderen op die momenten een zinvolle invulling moeten krijgen. Het kan niet de bedoeling zijn dat zij in de refter of elders hun tijd zitten af te wachten. We komen dan natuurlijk op het punt van cultuurbeschouwing. Cultuurbeschouwing kan ook worden aangevraagd, en 0,76 procent van de kinderen in de lagere school doet dit en 0,30 procent in het secundair onderwijs.

Er is natuurlijk een onderscheid tussen vrijstelling en burgerschapsvorming. In alle netten vrijstelling vragen of kiezen voor een standaardvak burgerschapsvorming zijn twee verschillende discussies die u door elkaar haalt. Bij de eindtermendiscussie zullen we het ook hebben over burgerschapsvorming. Wat is

burgerschap? Waar vindt het plaats? Het ene is niet per definitie het vervangende van het andere. De vrijstelling die wordt gevraagd, is een vrijstelling voor een levensbeschouwelijk vak. De vrijstelling is niet de vraag stellen om burgerschap te krijgen. Het zijn twee verschillende zaken die wij graag uit elkaar zouden houden.

Er is het confessioneel onderwijs en het niet-confessioneel. Ouders maken een keuze, en aan die keuze hangt nu eenmaal een bepaald pedagogisch project en een bepaalde invulling vast. We zijn niet geneigd om dit te schrappen.

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Kathleen Krekels (N-VA): Collega's, ik vind het een heel moeilijke discussie. Minister, ik ben het wel eens als u zegt dat we die lessen geen pedagogische ondersteuning moeten geven.

Mevrouw Gennez, u spreekt over levensbeschouwelijke zelfreflectie. Het is goed dat het feit dat mensen kunnen kiezen voor een vrijstelling, duidelijker in de omzendbrief zal staan. Maar als ouders voor hun kinderen kiezen voor een vrijstelling waardoor ze een beetje zelf invulling moeten geven aan die uren, dan missen zij toch een beetje die levensbeschouwelijke zelfreflectie. Ik weet dat het misschien niet mag, maar ik zou toch een pleidooi willen houden om aan te moedigen om iets uit het aanbod te kiezen. Er is de niet-confessionele zedenleer die een mooi aanbod heeft om tot die dialoog te komen binnen de verschillende levens-beschouwingen. Men komt daarin tot dialoog. In die lessen zitten vaak verschillende visies waardoor ik de keuze voor een vrijstelling zeker niet zou willen aanmoedigen. Als we er invulling aan geven, gaan we misschien versterken dat mensen gaan kiezen voor de vrijstelling. Ik denk dat we dat net niet moeten doen.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Ik denk dat we later nog wel op dit thema zullen terugkomen. Ik ben het wel meer eens met wat collega Daniëls zegt dan wat collega Krekels zegt. Er is toch wel enige nuancering. Vandaar mijn duidelijk standpunt, dat gelijklopend is met wat de heer Daniëls hierover zegt.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega Gennez, voor mij is de vrijheid van onderwijs echt wel de vrijheid van onderwijs. Dat betekent dat het onderwijs ook kan worden georganiseerd rond een bepaald pedagogisch project dat te maken heeft met levensbeschouwing. Dat is het katholiek onderwijs. Hun project is de katholieke dialoog-school, maar dat betekent nog niet dat elke levensbeschouwing binnen het project van het katholieke onderwijs wordt aangeboden. Dat is ook niet wat ze willen doen.

Ik heb geprobeerd om voor een aantal praktische bezwaren die ook zeker binnen het officiële onderwijs leefden – de achtdagenregel, de manier waarop het op het formulier komt –, een praktische oplossing te vinden. Ik denk dat we daar al ver mee staan. Ik ga me niet begeven op het terrein dat eigenlijk toebehoort aan de levensbeschouwelijke invulling. Daar ligt voor mij de grens van wat ik kan doen. Voor de rest is het een keuze van de ouders.

Zoals mevrouw Krekels zei, is het nuttig dat ouders goed weten wat er achter elke aangeboden levensbeschouwing zit. Maar dat zou weer tot dikke boeken leiden, en we hebben voor een beperkte versie gekozen om het duidelijk te maken voor iedereen.

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (sp.a): Collega's, ik dank u voor de reflecties.

Het gaat inderdaad tot op vandaag over een klein aantal, mijnheer Daniëls, maar ik denk niet dat dat een argument is. Als men nagaat hoeveel jongeren effectief les in bepaalde erkende levensbeschouwingen volgen, dan is dat ook minder dan 1 procent voor bijvoorbeeld protestantisme of anglicanisme. We moeten het werkelijke land en het onderwijsland maximaal op elkaar afstemmen. Onze samenleving is intussen superdivers.

Het is goed dat we ervan uitgaan dat in alle scholen, over de netten heen, religie een plaats krijgt. We hebben daar alle begrip voor. We zijn zelfs voorstander, maar wij zouden dat wel organiseren buiten het curriculum. Wij zouden binnen het curriculum een algemener levensbeschouwelijk vak 'burgerschapsvorming en levensbeschouwing' integreren zodat er in geen enkele school in Vlaanderen nog jongeren worden gesegregeerd tijdens de leerplicht, waar een school ook een plek is om te leren samenleven. Het is de bedoeling dat je ze effectief samenhoudt en dat je hen zelf laat ontdekken tot welk soort inzicht ze komen op een socratische manier en in dialoog met elkaar.

Dat lijkt ons de beste manier om het te organiseren over de netten heen. Ik denk dat we met zijn allen vaststellen dat identiteiten van grote netten hun wortels hebben in de schoolstrijd van de jaren 50. We proberen vandaag mensen nog in dat grondmodel te organiseren, terwijl ik denk dat het onderwijs van de 21e eeuw effectief een nieuw grondmodel aankan dat die superdiversiteit effectief meer kan weerspiegelen. De vrijstelling van die levensbeschouwing is daar volgens mij een mooi voorbeeld van.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Jos De Meyer aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de controle door regeringscommissarissen op onjuiste vermeldingen op hogeschooldiploma's – 2202 (2015-2016)

VRAAG OM UITLEG van Bert Moyaers aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over ongeldige diploma's van de hogeschool UCLL – 2241 (2015-2016)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Aan de Limburgse hogeschool University College Leuven-Limburg (UCLL) wordt onder meer de opleiding professionele bachelor bedrijfsmanagement georganiseerd. Binnen die opleiding bestaan verschillende afstudeerrichtingen. Sinds 2011 wordt aan die hogeschool ook 'kmo-management' als optie georganiseerd, en die specialisatie werd ook op de diploma's vermeld. Omdat kmo-management niet door de overheid erkend is als afstudeerrichting, mocht het niet op de diploma's vermeld staan. Minister, we vernemen dat de regeringscommissaris die bevoegd is voor deze hogeschool dit dossier in uw opdracht onderzoekt.

Welk effect heeft de onjuiste vermelding op het diploma voor de waarde of de erkenning van de diploma's bij de studenten die voor het opleidingsonderdeel in kwestie waren afgestudeerd? Is het onderzoek van de regeringscommissaris reeds voldoende gevorderd om een stand van zaken te geven? Welke maatregelen zijn volgens u nodig om dergelijke fouten te voorkomen? Wordt door de regeringscommissarissen nagegaan of de informatie van de hogescholen op websites en dergelijke klopt met de officiële benamingen?

Is het mogelijk dat ook andere hogescholen onjuiste vermeldingen op de diploma's plaatsen? Wordt daar regelmatig controle op gedaan?

De voorzitter: De heer Moyaers heeft het woord.

Bert Moyaers (sp.a): In verscheidene media kregen we op zaterdag 21 mei op zijn minst gezegd wat ontmoedigend nieuws voor studenten in een periode van bloktijd. 43 studenten van de UCLL, opleiding bedrijfsmanagement, krijgen een nieuw diploma. Spijtig genoeg gaat het hier niet om een vernieuwing wegens inktvlekken, ezelsoren of scheurtjes, maar omdat het diploma ongeldig blijkt. In tegenstelling tot onze Olympische atletes van de 4x100m in Peking is dit nieuw diploma voor deze (oud-)studenten geen eerherstel of promotie, maar een stevige en vooral onverdiende oorveeg.

De afstudeerrichting kmo-management, die vermeld werd op het diploma, blijkt immers niet goedgekeurd te zijn door de Vlaamse overheid. Die heeft in 2011 bepaald dat alle afstudeerrichtingen ter goedkeuring moeten worden doorgegeven, om een beter zicht te krijgen op de waaier aan afstudeerrichtingen in het onderwijslandschap. Jaarlijks wordt deze lijst bekeken en goedgekeurd door de Vlaamse Universiteiten en Hogescholen Raad (VLUHR) en de Vlaamse Interuniversitaire Raad (VLIR). Bedroevend nieuws dus voor studenten die specifiek naar de UCLL zijn getrokken om zich te specialiseren in kmo's. De onderwijsinstelling promootte deze afstudeerrichting tot voor kort nog openlijk op haar website, brochures, enz.

In de kranten lees ik dat men spreekt over een jammerlijke administratieve fout, maar in het hogeronderwijsregister staat in de historiek sinds 2011 de afstudeerrichting nog steeds trots te pronken. Ik heb hier dus ernstige bedenkingen bij en krijg het hoe langer hoe moeilijker om te stellen dat de UCLL tussen licht en donker te werk ging om studenten te ronselen voor een onwettige richting.

Hoe kan het dat de UCLL niet is teruggefloten in deze situatie vooraleer de diploma's werden uitgereikt? Aangezien zij op studie-informatiedagen (SID-in), via brochures, hun website, presentaties enzovoort al sinds 2011 de richting openlijk promootte moet er toch ergens een lampje zijn gaan branden?

De directeur van de school spreekt in de pers over een technische fout. Een medewerkster zou de afstudeerrichting hebben ingegeven waardoor die op het diploma kwam. Was het dan niet de bedoeling om de naam van de afstudeerrichting op het diploma te zetten? En waarom zou de UCLL dit doen als ze er zogezegd nog niet van op de hoogte was dat de richting niet geldig was?

Minister, u hebt laten weten dat u de zaak ernstig zult onder de loep nemen. Wat is de precieze timing binnen dit onderzoek? Die vraag heeft collega De Meyer ook gesteld.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Dank u wel, collega's, voor deze zeer terechte vragen.

Deze kwestie heeft uiteraard onmiddellijk mijn aandacht getrokken. Ik moet u eerlijk bekennen dat ik niet kan lachen met wat ik heb vastgesteld. Gelet op mijn vrolijk karakter zult u ook wel begrijpen dat, als ik niet kan lachen, ik dan ook echt niet kan lachen. Ik heb niet gegooid met dossiers, maar het ontgoochelt mij natuurlijk wel.

Onze regelgeving definieert dat naast het diploma zelf, bachelor of master, er nog slechts één onderliggend niveau mag worden opgezet: de afstudeerrichting. Dat is een pakket van minstens 30 studiepunten waarvoor de hogeschool of de

universiteit de onderwijsbevoegdheid heeft en waarvan de benaming ook op het diploma mag staan. Uiteraard kunnen opleidingen hun curriculum nog verder differentiëren door keuzevakken te bundelen in specialisaties, opties, keuzetrajecten, of wat dan ook. Maar dat zijn geen decretaal vastgelegde zaken, en ze mogen dan ook niet op het diploma verschijnen. Dat verschil is belangrijk om een beter inzicht te krijgen in wat hier juist gebeurd is.

De onderwijsbevoegdheid van de bachelor- en masteropleidingen en afstudeerrichtingen ligt sinds het academiejaar 2010-2011 vast in een lijst die de Vlaamse Regering moet goedkeuren. Aanpassingen kunnen altijd worden doorgevoerd op basis van decretaal vastgelegde criteria, onder andere op advies van de VLUHR. De facto komt het erop neer dat de universiteiten binnen de VLIR en de hogescholen binnen de Vlaamse Hogescholenraad (VLHORA) de lijst ieder jaar gezamenlijk nakijken en eventueel actualiseren.

De UCLL heeft op het diploma een afstudeerrichting vermeld waar ze geen onderwijsbevoegdheid voor heeft. Wel hebben ze een keuzetraject ingericht met dezelfde naam van deze bestaande afstudeerrichting en dit op het diploma vermeld, alsof men er onderwijsbevoegdheid voor had. Een dergelijke vermelding van keuzetraject en van opties, specialisaties of opleidingsonderdelen hoort thuis op het diplomasupplement, wat in detail beschrijft wat de student allemaal gevolgd heeft. Dat diplomasupplement is onlosmakelijk verbonden met het diploma, maar op het diploma zelf mocht dit niet worden vermeld.

Voor de 43 studenten van wie het diploma nu is teruggeroepen, blijft het diplomasupplement ongewijzigd. Het feit dat ze tijdens hun opleiding dus heel wat hebben geïnvesteerd in kmo-management, blijft dus af te leiden uit het supplement, en dat is ook correct. De waarde of de erkenning van hun diploma komt dus niet in gevaar. Het blijft een professioneel bachelordiploma bedrijfsmanagement en alle onderdelen blijven zichtbaar. Alleen verdwijnt de term 'kmo-management' van het diploma zelf omdat de UCLL geen onderwijsbevoegdheid had voor deze afstudeerrichting. De 43 studenten van vorig jaar zullen daarmee identiek hetzelfde diploma krijgen als de 22 van het jaar daarvoor en de studenten die op het einde van dit academiejaar zullen afstuderen. Het is dus maar eenmaal gebeurd en geen drie-maal. Mijn eerste zorg was dat dit geen oorveeg mocht betekenen voor de studenten en dat het snel en efficiënt moest worden opgelost. Dat is correct gebeurd. De UCLL heeft persoonlijk contact opgenomen met de studenten en heeft echt wel inspanningen gedaan om dit heel snel recht te zetten.

Dan waren er vragen over het onderzoek. Dat is de reden waarom ik niet kon lachen. Ik heb uiteraard aan de regeringscommissaris bij de UCLL de opdracht gegeven om een grondig onderzoek in te stellen naar hoe dit in godsnaam is kunnen gebeuren. Zij heeft dat gedaan aan de hand van gesprekken, e-mails, verslagen en steekproeven. Zij heeft de resultaten ook laten agenderen op de raad van bestuur van de hogeschool en heeft het rapport aan de hogeschool en mezelf bezorgd.

Het rapport levert een aantal elementen op die toch wel relevant zijn. Ik geef u de belangrijkste mee. De toenmalige Katholieke Hogeschool Limburg had in 2010 wel degelijk de intentie om een afstudeerrichting op te starten. Toen evenwel bleek dat het opleidingsaanbod werd bevroren in de decretale lijst die er gekomen is in 2011, heeft men beslist om kmo-management enkel als keuzetraject aan te bieden. Het is dan ook zo dat de allereerste brochures spreken over een 'afstudeerrichting', maar de volgende uit die periode over een 'keuzetraject'. Zo stond het ook op verschillende bronnen die de regeringscommissaris heeft gecheckt: het studentenportaal, de inschrijvingsattesten, de programmagids en de databank hoger onderwijs. Men had die bedoeling, maar het is niet doorgegaan, waarop men alles heeft moeten veranderen.

De regeringscommissaris bevestigt dat er een samenloop van omstandigheden is geweest. Er waren wijzigingen aan het administratief systeem, waarvoor potentieel begrip. In het administratief systeem voor de onderwijsplanning van de hogeschool moet het veld 'afdrukken op diploma' voor keuzetrajecten normaal blanco blijven, maar een medewerker heeft dat in 2014 toch ingevuld, waardoor kmo-management in september 2015 toch op de diploma's is verschenen, in tegenstelling tot de diploma's van september 2014, die wel correct waren. Dat is de reden voor mij om aan te nemen dat het om een vergissing gaat, die ik niet leuk vind, maar het was eenmalig.

De regeringscommissaris stelt ook dat er interne controleprocessen moeten zijn – en daar zit mijn grote bezorgdheid – die dergelijke fouten onmogelijk maken, maar ze wijst ook op de interne reorganisatie. Doordat er blijkbaar te weinig controle was op wat centraal en decentraal gebeurde, zijn er fouten geslopen in de communicatie. Voor de input in het hogeronderwijsregister (HOR) is het bijvoorbeeld zelfs niet duidelijk hoe die destijds is gebeurd. Bovendien is het intussen wel gelukt om het HOR voor de toekomst aan te passen, maar nog niet om de historiek recht te zetten. Daarover is men in contact met de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO) in Den Haag.

Het rapport legt ernstige pijnpunten bloot. Ik til er vrij zwaar aan dat dit probleem zich heeft kunnen voordoen. Niettemin zegt de regeringscommissaris in de slotconclusie: "Er werden geen aanwijzingen gevonden van kwaad opzet of een doelbewuste overschrijding van de onderwijsbevoegdheid door UCLL. De aflevering van de foute diploma's heeft zich enkel in het academiejaar 2014-2015 voorgedaan en is te bestempelen als een administratieve vergissing." Ik kan dat gebeurlijk wel volgen.

Een en ander is besproken op de raad van bestuur van de hogeschool. Naar de studenten zijn de juiste acties genomen. Er is bij mij geen formeel beroep aangetekend. Wel is er aangestuurd op concrete maatregelen. Daarover wordt gerapporteerd. De 43 foute diploma's zijn herroepen en zijn ingewisseld na extra controle door de regeringscommissaris. De huidige studenten zijn correct geïnformeerd. Alle communicatie is rechtgezet. De foutieve brochures voor volgend jaar worden vernietigd en herdrukt en de website van de hogeschool is aangepast.

Ten slotte worden ook de interne processen doorgelicht en geremedieerd, onder toezicht van het interne auditcomité van de hogeschool. Dat zijn belangrijke stappen, en ze lijken me essentieel om dergelijke zaken in de toekomst te vermijden.

Mijnheer De Meyer, u vroeg of het mogelijk is dat dat ook elders gebeurt. Het is niet langer zo dat ieder diploma wordt voorgelegd aan de regeringscommissaris. Dat zou misschien onwerkbaar zijn. Wat de regeringscommissarissen wel doen, is toezien op het risicomanagement van de instellingen voor hun interne processen. Ik vind dat een effectieve vorm van controle. In het kader van het besluit van de Vlaamse Regering over de single audit van 9 oktober van vorig jaar is de evaluatie van het risicomanagement van de hogeronderwijsinstellingen expliciet toevertrouwd aan de regeringscommissarissen en de overige controleactoren, bijvoorbeeld het auditcomité van de instelling, en dat in samenwerking met het Rekenhof. Uit de casus van UCLL blijkt dat een van de oorzaken van het probleem het falen van dat risicomanagement voor die interne controleprocessen was. Het is dus volkomen terecht dat de regeringscommissaris nu via die weg verder laat garanderen dat dergelijke problemen niet opnieuw rijzen.

Dan is er de controle op de communicatie. Het is de opdracht van de regeringscommissarissen om te controleren of de hogescholen en universiteiten conform de regelgeving handelen. Toezicht houden op het verstrekken van diploma's en het organiseren van opleidingen conform de onderwijsbevoegdheden hoort daarbij. Er

is tot nu toe geen expliciete instructie dat ze specifiek meer aandacht moeten hebben voor de communicatiekanalen, maar ik ben eerlijkheidshalve wel van plan om dat te doen. We moeten wel realistisch zijn: er zijn zoveel communicatiekanalen dat je niet kunt verwachten van de regeringscommissaris dat die op alles gaat zitten. Er is echter wel het element van de concurrentie, dat ervoor zorgt dat instellingen elkaars communicatie goed in de gaten houden. Die concurrentie maakt het voor mij echter nog belangrijker dat instellingen niet de indruk wekken dat ze een onderwijsbevoegdheid hebben waarover ze niet beschikken. Men moet communiceren op een correcte en transparante wijze.

Naar aanleiding van deze zaak heb ik de regeringscommissarissen toch wel gevraagd om de informatie op de websites onder de loep te nemen en die ook te toetsen aan de onderwijsbevoegdheid van de instellingen. Ik vind het nu ook wel van belang, maar ik luister graag naar de leden, om toch eens te bekijken of er geen striktere afspraken nodig zijn over de controle, en of daar regelgevend werk voor nodig is. We hebben immers ook bekeken wat nu eigenlijk de sanctie is als men zoiets doet, en op dit ogenblik blijken we geen stokken achter de deur te hebben. Ik vind het toch wel geoorloofd dat we bekijken of het niet mogelijk is om daar toch wat zorgzaamheid in te voeren, niet door de wortel, maar door de stok.

Verder heb ik zelf ook aan mijn administratie de opdracht gegeven om werk te maken van één authentieke bron waarin het opleidingsaanbod is opgenomen, conform de lijst die de Vlaamse Regering goedkeurt. Het rapport over de zaak bij UCLL verwijst naar maar liefst drie aanbevelingen uit het verleden dat het hogeronderwijsregister beter kan worden afgestemd op de informatie zoals die bij de instellingen en ook in de Databank Hoger Onderwijs van de administratie zit. Dat is al opgemerkt door het Rekenhof in 2008, door de regeringscommissarissen in 2011 en nogmaals door het Rekenhof in 2013. Dat moet dus gewoon in orde komen.

De uitrol van onze vernieuwde Databank Hoger Onderwijs 2.0 biedt nu een uitgelezen kans om daar ook eindelijk werk van te maken. Vorige week heb ik daarover gesproken met de mensen van de NVAO, die op dit ogenblik instaan voor het beheer van het hogeronderwijsregister. Ik denk dat alles het best daar wordt gebundeld, in één databank op één plaats, in één register, waarbij er geen externe toegang meer mogelijk is. Zo zal ook worden vermeden dat dergelijke zaken nog kunnen gebeuren. Er is dus een duidelijke opdracht voor de regeringscommissaris, en er is ook een duidelijk initiatief van mezelf of van onze administratie om alles te gaan bundelen, zodat dit niet meer kan gebeuren.

Ik heb dit voor het laatste gehouden, maar hieruit blijkt voor mij ook echt wel dat we moeten inzetten op rationalisatie en dus op de transparantie van ons opleidingsaanbod. Ook vanwege de opleidingsinstellingen verwacht ik wel duidelijke initiatieven. Als men zelf al niet meer wijs raakt uit wat onderwijsbevoegdheid is en wat keuzetrajecten zijn, dan denk ik dat het tijd wordt om toch echt werk te maken van die rationalisatie.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Minister, ik dank u voor uw uitvoerige antwoord. Ik denk dat u dit dossier terecht zeer ernstig neemt. Het is goed dat u ons even een kort historisch overzicht hebt gegeven van het dossier, en de nodige bijhorende toelichting. Ik onthoud vooral dat er interne controlemechanismen moeten zijn, zodat dat in de toekomst totaal onmogelijk is. De regeringscommissarissen moeten meer aandacht hebben voor risicomanagement. Ik vind dat u in dezen alert, terecht en correct hebt gereageerd.

Collega's, straks is deze vraag afgehandeld, maar ik vind niet dat we daarmee kunnen zeggen dat dit dossier afgesloten is. Ik vind dat we verder moeten durven nadenken over de manier waarop we in dergelijke situaties reageren. Moeten

er ter zake eventueel bijkomende initiatieven worden genomen? Ik ga vandaag echter geen gratuite uitspraken doen over sancties of over initiatieven. Ik denk dat we daar even in alle rust de nodige tijd voor moeten durven te nemen.

De voorzitter: De heer Moyaers heeft het woord.

Bert Moyaers (sp.a): Uw antwoord stemt me gunstig. U hebt voor een groot stuk een antwoord gegeven op mijn bijkomende vraag, namelijk welke garanties u me kunt geven dat de rechtszekerheid van diploma's in de toekomst wordt gegarandeerd.

U hebt ook heel kort gesproken over concurrentiestrijd. Dat wordt ook in het artikel van De Morgen aangehaald waarin de directeur van de UCLL over een idiote concurrentie spreekt. Hoe gaat u dat tegengaan? Met andere woorden, hoe kunt u erover waken dat er een gezond concurrentielandschap is in het domein van het hoger onderwijs?

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Minister, ik vind het goed dat u dat onderzoek terdege hebt gevoerd. Uiteraard gaat het over studenten en over hun aanstellings-mogelijkheden, ook als ze voor de richting onderwijs kiezen. Dat heeft een serieuze impact. Het hoger onderwijsregister heeft een bijnaam gekregen, het horror, in plaats van het hor.

Ik wil uw oproep aan het einde van uw betoog steunen. Daarmee refereert u aan een aantal vragen die ik en leden van mijn fractie in het verleden hebben gesteld, namelijk rationalisering van ons hoger onderwijsaanbod. De rationalisering moet vooral gebeuren op twee vlakken: in naamgeving, maar ook in afstudeer-richtingen. Ik wil nogmaals het rapport-Soete aanhalen. U hebt over het concept 'mate van verwevenheid' gesproken. Dat is de mate waarin een opleiding of een afstudeerrichting dezelfde inhoud heeft als een andere afstudeerrichting of opleiding. Als eenzelfde opleiding voor 90 procent dezelfde vakinhouden heeft, kan men zich de vraag stellen waarom die opleiding een andere naam heeft. Op dat vlak bestaat de nood om op datzelfde elan verder te gaan.

Minister, ik had begrepen dat u aan het hoger onderwijs had gevraagd om voorstellen te doen, om samen te zitten. Dat is, geloof ik, al een tijdje geleden. Ik ben benieuwd tot wat zij tot op dit moment zijn gekomen, of niet zijn gekomen en of wij een initiatief moeten nemen daaromtrent. Dit is een pijnlijke vaststelling, ook in het licht van de studenten, die moeten weten waarvoor ze eigenlijk aan het studeren zijn.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Bedankt voor de aanvullende opmerkingen. Ik heb ervoor gekozen om vrij open te communiceren over wat we gedaan hebben en over de maatregelen, om u te proberen overtuigen van het feit dat ik dat echt wel ernstig neem. Ik moet er wel bij zeggen dat UC Leuven-Limburg wel zeer goed heeft meegewerkt om het te herstellen. Dat overtuigt me van het feit dat er geen kwaad opzet is, al mag ik daar niet veel uitspraken over doen.

Ik sluit niet uit dat er elders nog zaken gebeuren. Ik ben niet helderziend en ik kan ook niet in het verleden kijken. Daarvoor hebben we collega De Meyer. Ik wil wel maatregelen nemen om te vermijden, in het belang van de studenten, dat er nog zulke farcen gebeuren. Een diploma moet correct worden afgeleverd. Ik ga de regels ook niet plots aanpassen en er keuzetrajecten op zetten. Een diploma is een afstudeerrichting en that's it. Daarin moeten we correct zijn.

Ik wil ook dat de pijnpunten van het register, of men het nu horror noemt of niet, weggewerkt worden en dat er één register komt op één plaats. Er mogen geen

externen toegang toe hebben die het nog kunnen aanpassen. We moeten die interne processen zuiver maken.

Ik ga zeker akkoord met rationalisatie. Ik heb de mensen van de VLUHR gezien. Daar hebben we nu afspraken gemaakt. De hogescholen zijn bezig. Bij de universiteiten lopen de debatten niet zo makkelijk, maar we hebben afgesproken om eind augustus, na het verlof – niet begin juli, omdat het akkoord secundair onderwijs er tussenin is gekomen – samen te komen. Ik moet dan de voorstellen hebben. Informeel weet ik wel waar men mee bezig is. U hebt twee punten gezegd: het aantal richtingen, de benamingen en de inhoud. Dat is ook voor de jongeren die afstuderen goed. Er zal nog eventjes geduld moeten worden uitgeoefend, maar mijn tijd is ook beperkt. Ik heb ooit gezegd dat ik de bevrozing langer zou laten duren, maar ik weet dat dat vooral voor de kleine instellingen problematisch kan zijn. Als er geen voorstellen komen, zal ik zelf met voorstellen komen. Daarover mogen jullie ook input geven. Ik veronderstel dat dat een voldoende motivatie zal zijn om de hogescholen en de universiteiten zelf met een voorstel te laten komen.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Minister, ik vertrouw op u voor de verdere afhandeling van dit dossier. In verband met uw verwijzing naar de geschiedenis, doe ik een suggestie: als men de toekomst goed wil voorbereiden, moet men altijd de geschiedenis van het dossier kennen.

Gelukkig zijn in dit dossier de studenten niet het slachtoffer. Dat wil ik nog onderstrepen.

De voorzitter: De heer Moyaers heeft het woord.

Bert Moyaers (sp.a): Ik krijg heel wat Limburgse studenten aan de lijn die zich afvragen hoe het nu zit, en of ze veilig zijn. Ze zijn ongerust op verschillende vlakken. Het is misschien belangrijk dat we daar ook goed over communiceren. Maar blijkbaar zijn ze veilig. Dat stelt me gerust. Dat betekent dat de mensen die nu aan het studeren zijn om een diploma te halen, op beide oren kunnen slapen.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Vera Celis aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over Vlaanderen en Brussel als bestemming voor buitenlandse uitwisselingsstudenten

– 2207 (2015-2016)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: Mevrouw Celis heeft het woord.

Vera Celis (N-VA): De aanslagen van 22 maart in Brussel en Zaventem hebben een zware indruk nagelaten op onze samenleving in het geheel. De impact die deze aanslagen hebben op het beeld van Vlaanderen en Brussel in het buitenland, valt evenmin te onderschatten. Dit blijkt nu ook uit de cijfers die uitwisselingsorganisatie AFS heeft bekendgemaakt in de pers. De organisatie geeft te kennen dat 7 procent van de buitenlandse studenten zijn of haar kandidatuur voor een uitwisseling in Vlaanderen en Brussel heeft geannuleerd. AFS haalt de aanslagen in Brussel, de vluchtelingen crisis en de moeilijke politieke en economische situatie in Zuid-Amerika aan als belangrijke redenen voor de achteruitgang van het aantal buitenlandse uitwisselingsstudenten.

Ook de Vrije Universiteit Brussel tekent een daling op van het aantal buitenlandse studenten dat een Erasmusprogramma wil volgen aan de Brusselse universiteit. Het zou volgens de universiteit gaan om een daling van maar liefst 20 procent in vergelijking met vorig academiejaar. De universiteit geeft via de pers aan sterke vermoedens te hebben dat de aanslagen in Brussel en Zaventem een belangrijke oorzaak zijn voor het teruglopend aantal kandidaten.

In de pers verklaart de VUB dat ze een terugloop ervaren van het aantal buitenlandse uitwisselingsstudenten in het kader van Erasmusprogramma. Minister, merkt u een vergelijkbare trend op bij andere Vlaamse en Brusselse hogescholen en universiteiten? Kunt u misschien een overzicht geven van de cijfers? Bevestigt u dat de aanslagen in Brussel en Zaventem een belangrijke factor zijn voor een eventuele terugloop van het aantal buitenlandse uitwisselingsstudenten? Zijn er volgens u nog andere redenen die hiertoe een aanleiding vormen? Overweegt u overleg en maatregelen naar aanleiding van deze berichtgeving?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: De aanslagen van 22 maart hebben een impact op heel veel zaken, waaronder ook de aantrekkingskracht van onze regio. Op dit moment is het echter te vroeg om met betrekking tot de studentenmobiliteit grote conclusies te trekken. De gegevens die we op dit moment hebben over Erasmusstudenten, zijn voorlopig. Het academiejaar 2015-2016 liep al voor de aanslagen en loopt nog steeds. Het enige wat we kunnen vaststellen, is dat er een aantal buitenlandse studenten zijn die hun studie bij ons in het voorjaar hebben stopgezet, maar het gaat volgens de instellingen die ons dat melden slechts om een heel klein aantal. Ook andere jaren zijn er studenten die om allerlei redenen afhaken. Voor volgend academiejaar zijn de instellingen hun aanvraagprocedures momenteel aan het afronden. We hebben dus nog geen centraal overzicht.

Een eerste rondvraag bij de instellingen leert dat er op het eerste gezicht geen speciale trend is. De VUB spreekt inderdaad van een daling van ongeveer 20 procent. We horen dat ook bij de hogescholen PXL en Karel de Grote. De meeste andere instellingen geven echter een status quo door of zelfs een stijging. Het zou mij niet verbazen dat het globale cijfer een beetje zakt, maar we hebben nog geen af te kloppen cijfers.

We hebben ook nog geen gegevens om grote conclusies te trekken. Instellingen die een daling vaststellen, brengen dit wel in verband met de aanslagen. Dat is een logische redenering, maar ik kan dit nog niet staven. Wel valt het enkele instellingen op dat er geen kandidaten zijn uit bepaalde landen, bijvoorbeeld Japan of Australië. Australië geeft voor ons land een reisadvies met een 'high degree of caution'. Dat is natuurlijk niet echt bevorderlijk voor het lokken van studenten. Maar dat past in de bredere problematiek van het terug op de kaart zetten van onze regio. Het is van belang om in de grote campagne die staat te gebeuren de studenten niet uit het oog te verliezen.

Wat moeten we doen? We moeten de cijfers omtrent Erasmus verder monitoren en analyseren zodat we zicht krijgen op de situatie voor volgend jaar. We moeten de aantrekkingskracht van onze Vlaamse universiteiten en hogescholen blijven op de kaart zetten en meenemen in alle acties die momenteel worden opgezet. De werkgroep Adinsa, met vertegenwoordigers uit alle hogescholen en universiteiten, en de vzw Flanders Knowledge Area hebben dit ook op de agenda geplaatst.

Mevrouw Celis, ik ben wel van plan om begin september met de mensen van onze veiligheidsdiensten een campagne te voeren voor onze secundaire scholen opdat ze hun schoolreizen naar Brussel zouden laten plaatsvinden. Dat is trouwens een van de redenen waarom ik het zo fijn vind dat scholen hier op bezoek komen. Ik laat dan een foto maken en communiceer er lustig over op de

sociale media. Ik denk dat kleine beetjes helpen om het imago van onze hoofdstad opnieuw goed te maken.

Nu had dat natuurlijk geen zin meer, want in juli en augustus zijn er geen schoolreizen. Maar ze worden wel vanaf september gepland. Staatsveiligheid was trouwens vragende partij om daar mee in te investeren.

Vera Celis (N-VA): Bedankt voor uw antwoord, minister. Het doet mij echt deugd dat u ook zegt dat het te vroeg is om die conclusies te trekken. Het is absoluut niet zeker dat het zo is. Angst is een geweldig slechte raadgever. Het was ook mijn aanvoelen, toen ik het artikel in De Standaard las, dat het te vroeg was en dat het absoluut niet zeker was dat dat de reden zou zijn voor de terugloop van de studenten, hoewel monitoring uiteraard zeker op zijn plaats is.

Bij de voorbereiding van mijn vraag heb ik rond de uitwisseling van studenten nog wat informatie verzameld. Ik zag dat Epos (Europese Programma's voor Onderwijs, Opleiding en Samenwerking), de overheidsinstelling die toch heel dicht bij u staat, daar waarschijnlijk heel wat informatie over zal hebben. Ze hebben een nieuwe website. Dat is heel fijn. Het is echt een website die uitnodigt en waar heel wat dingen na te trekken zijn. Misschien kan er vanuit Epos ook wel wat actie ondernomen worden en kunnen er cijfers verzameld worden over waar de waarheid ligt in dit verhaal. Omdat dat toch een overheidsinstelling is, dacht ik dat daar misschien eens naar gekeken kan worden om bijkomend een en ander te vergaren.

Dat u begin september naar die campagne gaat, kan ik volmondig ondersteunen. Dat is zeker waardevol om, zowel voor secundair als voor hoger onderwijs als voor buitenlandse studenten, over die drempel van angst en paniek te gaan. Dank u wel daarvoor. Ik kijk uit naar de start van de campagne.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Een zaadje van angst is zeer snel geplant, maar het wegnemen is verschrikkelijk moeilijk.

Vera Celis (N-VA): U zult daar zeker bondgenoten in hebben bij ons.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.